

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Αποτελέσματα από την εφαρμογή προγραμμάτων νέων
αγροτών στο Ν. Ημαθίας»**

ΔΟΥΒΛΕΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΝΟΤΤΑ ΟΥΡΑΝΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2015

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Αποτελέσματα από την εφαρμογή προγραμμάτων νέων
αγροτών στο Ν. Ημαθίας»**

ΔΟΥΒΛΕΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΝΟΤΤΑ ΟΥΡΑΝΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την παρουσίαση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης και την ανάλυση και επεξήγηση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή τους, δίνοντας έμφαση στα κίνητρα που παρέχουν για την προσέλκυση νέων αγροτών. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε βασίζεται σε πραγματικά δεδομένα, τα οποία συγκεντρώθηκαν από τα αρχεία των αρμόδιων αρχών, και αφορούν την αγροτική δραστηριότητα του Ν. Ημαθίας.

Η εργασία χωρίζεται σε τέσσερα κεφάλαια. Ξεκινώντας από το πρώτο, παρουσιάζονται γενικές εισαγωγικές έννοιες περί Κοινής Γεωργικής και Διαρθρωτικής Πολιτικής σε ευρωπαϊκό και πανελλαδικό επίπεδο. Ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο όπου παρουσιάζονται τα δύο προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για τις χρονικές περιόδους 2000 - 2006 και 2007 - 2013 αντίστοιχα, ενώ το τρίτο κεφάλαιο περιγράφει τις συνθήκες αγροτικής δραστηριότητας στο Ν. Ημαθίας. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο, το οποίο αποτελεί το εμπειρικό τμήμα της εργασίας, παρουσιάζονται με τη χρήση πινάκων και διαγραμμάτων τα αποτελέσματα από την εφαρμογή των προγραμμάτων νέων αγροτών στο Ν. Ημαθίας, όπως αυτά προέκυψαν από την επεξεργασία και ομαδοποίηση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν. Σύμφωνα με αυτά παρατηρούνται μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τα είδη εκμετάλλευσης διαχρονικά, ενώ αποδεικνύεται ουσιαστικός ο ρόλος που διαδραματίζουν τα αναπτυξιακά προγράμματα τόσο στην ενίσχυση του αγροτικού χαρακτήρα του νομού και στην καταπολέμηση της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού όσο στην ενδυνάμωση και διατήρηση των κατά τόπους εκμεταλλεύσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	5
1.1. ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	5
1.2. ΚΟΙΝΗ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	9
2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	12
2.1. «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ 2000-2006»	12
2.1.1. Γενικά	12
2.1.2. «Εφάπαξ Πριμοδότηση Νέων Αγροτών & Γ΄ ΚΠΣ»	15
2.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ «2007 - 2013» (ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ)	18
2.2.1. Γενικά	18
2.2.2. Ενιαία Πριμοδότηση Νέων Γεωργών	19
3. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΜΑΘΙΑΣ	24
3.1. ΚΛΑΔΟΙ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	24
3.2. ΚΛΑΔΟΙ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	25
3.3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΑΣΚΗΘΗΚΕ	27
3.4. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	30
3.5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	33
3.6. ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	35
4. ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Π.Α.Α. 2007-2013 "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ"	37
4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ	38
4.2. ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	46
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	67

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναλογιζόμενοι το πλήθος αγροτικών προϊόντων που καταναλώνονται καθημερινά από τον καθένα μας δημιουργείται μία σειρά ερωτημάτων που αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης και περαιτέρω έρευνας. Τέτοιου είδους ερωτήματα αναφέρονται συνήθως στην ποιότητα των αγροτικών προϊόντων, στο βαθμό επεξεργασίας τους, στις μεθόδους παραγωγής και στην προέλευσή τους. Η προέλευση γεννά με τη σειρά του νέα ερωτήματα που σχετίζονται με τη δυναμική της εγχώριας γεωργικής καλλιέργειας καθώς και του αγροτικού πληθυσμού.

Στα πλαίσια ολοκλήρωσης των προπτυχιακών μου σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και με αφορμή τα συγκεκριμένα ερωτήματα συντάχθηκε η παρούσα πτυχιακή εργασία. Αντικείμενο της εργασίας είναι η διερεύνηση των στοιχείων που περιγράφουν την "εικόνα" του αγροτικού πληθυσμού στο Ν.Ημαθίας εστιάζοντας σε κάθε προσπάθεια βελτιστοποίησής της. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται σε γενικές έννοιες όπως την Κοινή Γεωργική Πολιτική και την Κοινή Διαρθρωτική Πολιτική καθώς και τη σχέση που συνδέει τις δύο αυτές πολιτικές. Η πρώτη πολιτική παρουσιάζει τις θέσεις της ΕΕ σε θέματα που σχετίζονται με τον αγροτικό κλάδο γενικά όπως την αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του γεωργικού πληθυσμού, την εξασφάλιση σταθερού αγροτικού εισοδήματος, την ασφάλεια των αγροτικών προϊόντων και των μεθόδων παραγωγής, την υγεία των φυτών και των ζώων αλλά και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές. Αντιθέτως, η δεύτερη επικεντρώνεται περισσότερο στην παραγωγική διαδικασία παρά στο ίδιο το προϊόν καθώς αναφέρεται στην προστασία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μέσα από θεσμικές ρυθμίσεις και αναπτυξιακές παρεμβάσεις, αποσκοπώντας στην εξασφάλιση της βασιμότητας των περιοχών της υπαίθρου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης για τη χρονική περίοδο 2000 - 2013. Για την ακρίβεια αναλύονται δύο προγράμματα, "Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006" και "Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013 (Αλέξανδρος Μπαλτατζής). Το πρώτο περιλαμβάνει 7 άξονες προτεραιότητας και

34 μέτρα που έχουν ως στόχο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας, την ανάπτυξη της υπαίθρου, τη διατήρηση των φυσικών πόρων αλλά και τη βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού και την ενίσχυση των αγροτών στην πρώτη τους εγκατάσταση. Το δεύτερο στοχεύει στην πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου με την εφαρμογή νέων πρακτικών και την εισαγωγή καινοτομιών, όχι μόνο μέσω της χορήγησης κεφαλαίου σε νέου αγρότες για την εγκατάσταση αλλά και με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε αυτούς ώστε να βελτιώσουν την παραγωγική διαδικασία, την ποιότητα των προϊόντων αλλά και τις διαδικασίες προώθησης. Και για τα δύο προγράμματα αναφέρονται τόσο λεπτομέρειες σχετικά με το περιεχόμενο των προκηρύξεων, όπως το συνολικό ποσό δημόσιας δαπάνης και το πλήθος των αιτήσεων, όσο και οι προϋποθέσεις ένταξης.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στη αγροτική δραστηριότητα του νομού περιγράφοντας τους κλάδους φυτικής και ζωικής παραγωγής που λαμβάνουν χώρα στην ευρύτερη περιοχή. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο περιγράφονται οι συνέπειες της πολιτικής που ασκήθηκε στο παρελθόν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο αγροτικός πληθυσμός σχετικά με τη δυσμενή εξέλιξη του ανθρώπινου παράγοντα στον αγροτικό κλάδο, την ανεπαρκή λειτουργία της αγοράς, την ανεπαρκή υποδομή και τη μη ικανοποιητική γεωτεχνική και διοικητική στήριξη. Στη συνέχεια αναπτύσσονται προτάσεις παρεμβάσεων για την εξάλειψη ή τον περιορισμό των παραπάνω προβλημάτων, ενώ το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την αιφόρο ανάπτυξη της περιοχής.

Στο τελευταίο κεφάλαιο, ξεκινώντας με μία παρουσίαση της παρελθούσης κατάστασης της περιοχής σχετικά με την γεωργική απασχόληση, ακολουθεί μία διαχρονική συγκριτική ανάλυση σχετικά με την εξέλιξη των αγροτικών καλλιεργειών και το βαθμό διαφοροποίησης των σύγχρονων τάσεων και του προσανατολισμού των νέων αγροτών. Σημαντικότερο σημείο του τέταρτου κεφαλαίου αποτελεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων από την επεξεργασία των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης και ιδιαιτέρως του προγράμματος "Αλέξανδρος Μπαλτατζής".

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1. ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν ως μέλημα τη θέσπιση και εφαρμογή μιας κοινής αγροτικής πολιτικής, η οποία μέσα από μια πληθώρα διαδικασιών και προσαρμογών θα υλοποιούσε την προσέγγιση των γεωργικών τομέων των κρατών- μελών και γι αυτό έθεσαν κατά την ιδρυτική συνθήκη τους ακόλουθους στόχους¹: αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας, εξασφάλιση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στο γεωργικό πληθυσμό, σταθεροποίηση των αγορών, εγγύηση της ασφάλειας των εφοδιασμών, εξασφάλιση λογικών τιμών για τις προμήθειες των καταναλωτών.

Σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΟΣΑ, οι αγροτικές περιοχές αντιπροσωπεύουν το 92% του εδάφους της ΕΕ, εκ των οποίων το 19% του πληθυσμού ζει σε κατεχοχήν αγροτικές περιοχές και το 37% σε ιδιαίτερες αγροτικές περιοχές. Βάσει στοιχείων για το 2002 οι περιοχές αυτές παράγουν το 45% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στην ΕΕ και εξασφαλίζουν το 53% της απασχόλησης², Σέμος (2004).

Ταυτόχρονα, οι τομείς της γεωργίας και των τροφίμων, κατά την περίοδο 2002 - 2007, αποτελούν σημαντικό μέρος της οικονομίας της ΕΕ καθώς αντιπροσωπεύουν 16 εκ θέσεις εργασίας³ (8,3% της συνολικής απασχόλησης) και 4,4% του ΑΕΠ⁴. Τέλος, η δασοκομία και οι συναφείς κλάδοι απασχολούν περίπου 3,4 εκ άτομα, έχοντας κύκλο εργασιών 350δισ€.

Ωστόσο οι αγροτικές περιοχές αντιμετωπίζουν και πλήθος προβλημάτων. Τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών είναι μικρά, το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι χαμηλό σε σχέση με τις μη αγροτικές περιοχές, ο τομέας των υπηρεσιών είναι ελάχιστα ανεπτυγμένος και ιδρύματα ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης δεν υπάρχουν παρά μόνο στα αστικά κέντρα. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από έλλειψη ευκαιριών, επαφών και υποδομών, προβλήματα που θίγουν ιδιαίτερα τους νέους.

---

¹ Άρθρο 33 της Συνθήκης της Ρώμης.

² Το 2002. Πηγή: Eurostat (Στατιστική Υπηρεσία της ΕΕ)

³ Εξασφάλιζε 16 εκ θέσεις εργασίας στην ΕΕ των 25 το 2002. Πηγή: Eurostat

Η κοινή γεωργική πολιτική παλαιότερα αντιπροσώπευε ένα σημαντικό ποσοστό των δαπανών του κοινοτικού προϋπολογισμού, ενώ στο πρόσφατο παρελθόν παρατηρείται μια σημαντική αλλαγή και υπολογίζεται ότι το κόστος της αγγίζει⁴ περίπου τα 55 δις € ετησίως, ποσό που αντιπροσωπεύει το 43,3% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ, που είναι μικρότερο από το 0,5% του ΑΕΠ της. Το ποσοστό αυτό αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών του κοινοτικού προϋπολογισμού, ωστόσο μειώνεται συνεχώς, και μάλιστα με πολύ μεγαλύτερο ρυθμό από ότι οι δημόσιες δαπάνες της ΕΕ.

Συμπερασματικά λοιπόν διαπιστώνουμε ότι η οικονομική, κοινωνική και πολιτική σημασία της γεωργίας είναι πολύ μεγαλύτερη από το μερίδιό της στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της ΕΕ και η κοινή γεωργική πολιτική είχε και έχει σαφείς λόγους ύπαρξης.

Στο πέρασμα των χρόνων η κοινή γεωργική πολιτική εξελίσσεται συνεχώς, προσαρμοσμένη στις μεταβαλλόμενες ανάγκες τόσο της γεωργίας όσο και της κοινωνίας στο σύνολό της.

Ξεκινά τη δεκαετία του '50 και δίνει έμφαση στη βελτίωση της παραγωγικότητας της γεωργίας, ώστε να εφοδιάζονται σταθερά οι καταναλωτές με φθηνά είδη διατροφής αλλά και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του γεωργικού τομέα της ΕΕ. Στόχος είναι η προστασία της κοινής γεωργικής αγοράς έναντι του αθέμιτου εξωτερικού ανταγωνισμού, η συσχέτιση της διαρθρωτικής πολιτικής και της πολιτικής των τιμών και η εξασφάλιση σταθερού εισοδήματος για τους εργαζόμενους στη γεωργία. Αυτοί οι στόχοι μεταφράζονται σε δυο μεγάλες ομάδες μέτρων: το σύστημα των άμεσων ενισχύσεων και το σύστημα στήριξης των τιμών στην εσωτερική αγορά συνδυαζόμενο με εξωτερική προστασία (επιδοτήσεις, δασμοί).

Πολλές σημαντικές αλλαγές γίνονται κατά τη δεκαετία του '80 και ακόμα περισσότερες στη δεκαετία του '90. Νέα έμφαση δίνεται στη φιλική προς το περιβάλλον γεωργία αλλά και στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας. Με το λεγόμενο «Πακέτο Ντελόρ» που προτάθηκε από την Επιτροπή και εγκρίνεται το 1988 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, διαμορφώνεται μια νέα δέσμη μέτρων που αφορούν στο ύψος των γεωργικών δαπανών, τη δημοσιονομική

---

⁴ Προϋπολογισμός της ΕΕ για το 2008.

πειθαρχία, το σύστημα των ίδιων πόρων και της μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων.

Για πρώτη φορά εισάγονται έννοιες όπως οι ανώτατες εγγυημένες ποσότητες, οι εισφορές συνυπευθυνότητας και άλλα. Το 1992 το Συμβούλιο προβαίνει σε νέα πολιτική συμφωνία με κύριο γνώμονα την ουσιαστική μείωση των ενδεικτικών τιμών των προϊόντων, ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικά στο εσωτερικό και στο διεθνές περιβάλλον αλλά και την ενίσχυση δράσεων που στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στη συντήρηση της φύσης και του τοπίου.

Τέλος μια σημαντική αναθεώρηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής πραγματοποιείται το 1999 στο Βερολίνο, όπου μια νέα σειρά μέτρων αποβλέπει στην ανάπτυξη εκσυγχρονισμένου και βιώσιμου ευρωπαϊκού γεωργικού τομέα, επιδιώκοντας τη μακροχρόνια διατήρηση της γεωργίας στο κέντρο μιας ζωντανής υπαίθρου.

Η αναθεώρηση της κοινής γεωργικής πολιτικής, που πραγματοποιείται το Σεπτέμβριο του 2003 -και είναι η πιο σημαντική ως σήμερα - προβλέπει ενιαία ενίσχυση ανά εκμετάλλευση ανεξάρτητη από την παραγωγή και συνδεδεμένη με την τήρηση προδιαγραφών όσον αφορά στο περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων, καθώς και την υποχρέωση να διατηρούνται όλες οι γεωργικές γαίες σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση.

Η κοινή γεωργική πολιτική δεν ενδιαφέρεται πλέον μόνο για τους παραγωγούς αλλά και για τον ευρύτερο αγροτικό πληθυσμό, τους καταναλωτές και γενικότερα την κοινωνία. Επιδιώκει να προωθήσει:

- τη συσχέτιση της δημόσιας ενίσχυσης με πολλές υπηρεσίες, τις οποίες προσφέρει στην κοινωνία ο αγροτικός κόσμος
- έναν ανταγωνιστικό γεωργικό τομέα, ο οποίος θα είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που υπάρχουν στις παγκόσμιες αγορές χωρίς υπερβολικές επιδοτήσεις, ενώ συγχρόνως θα προσφέρει ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο στον αγροτικό κόσμο

- βιώσιμο από περιβαλλοντική άποψη γεωργικό τομέα, που θα συνεισφέρει στη συντήρηση των φυσικών πόρων και της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου
- τη διατήρηση δυναμικών αγροτικών κοινοτήτων, που να μπορούν να δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης στην ύπαιθρο
- ασφαλείς μεθόδους παραγωγής, που να ικανοποιούν τις απαιτήσεις ποιότητας των καταναλωτών και να διατηρούν τις πλούσιες και ποικίλες παραδόσεις διατροφής των ευρωπαίων.

Η μεταρρύθμιση ενισχύει την αγροτική ανάπτυξη με τη μεταφορά χρηματοδοτικών πόρων- ύψους περίπου 1,5 δις € ετησίως από τις άμεσες ενισχύσεις της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής στα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης. Τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην ανταγωνιστικότητα, τη διαχείριση της γης και την αγροτική οικονομία. Σημαντικές επίσης είναι οι επενδύσεις που προβλέπονται στο ανθρώπινο δυναμικό και στις δεξιότητες για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων οικονομικής μεγέθυνσης και απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές, δεδομένου ότι μπορούν να συμβάλλουν:

- στην υποστήριξη της προσαρμογής των ατόμων σε μια περισσότερο προσανατολισμένη στην αγορά γεωργία
- στην προώθηση νέων τρόπων πώλησης/ αντιμετώπισης των κινδύνων σε ανταγωνιστικές αγορές
- στην αύξηση των ποσοστών οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης
- στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- στην προαγωγή της δυναμικής επιχειρηματικότητας
- στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχονται από τη βελτίωση της τοπικής υποδομής και την οικολογική διαχείριση της γης.

Αυτή η μεταστροφή των προτεραιοτήτων περιλαμβάνει επίσης ένα νέο σημαντικό στοιχείο ως αποτέλεσμα της μείωσης των εγγυήσεων στήριξης των τιμών και ενθαρρύνοντας τη διαρθρωτική αναπροσαρμογή: στις πολιτικές των αγορών προστίθενται οι πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης ως δεύτερος πυλώνας της κοινής γεωργικής πολιτικής. Πλέον οι καλές οικονομικές επιδόσεις πρέπει να συμβαδίζουν

με την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τη διαφύλαξη των οικοσυστημάτων και την αποφυγή ερήμωσης, Μπουρδάρου (2006). Για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις αυτές, η κοινή γεωργική πολιτική οφείλει πλέον να συμβάλλει στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη ενθάρρυνση υγιεινών προϊόντων υψηλής ποιότητας, μεθόδων περιβαλλοντικά βιώσιμης παραγωγής. Οι μεταρρυθμίσεις της κοινής γεωργικής πολιτικής αποτελούν μείζονα συμβολή στη στρατηγική της Λισσαβόνας⁵. Η αγροτική ανάπτυξη μετατρέπεται σε κεντρικό άξονα και συνεπάγεται επενδύσεις στο μέλλον, οι οποίες θα προσφέρουν νέες δυνατότητες απασχόλησης και διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές⁶.

1.2. ΚΟΙΝΗ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο όρος διαρθρωτική πολιτική αναφέρεται στο σύνολο των θεσμικών ρυθμίσεων και αναπτυξιακών παρεμβάσεων που επηρεάζουν τη χρήση των συντελεστών παραγωγής και προσανατολίζουν τη γεωργική δραστηριότητα σε προκαθορισμένο στόχο οικονομικής ευημερίας. Αποτελεί δηλαδή πολιτική που δεν έχει στόχο το προϊόν, αλλά τη δομή της παραγωγικής διαδικασίας.

Ήδη από τη συνθήκη της Ρώμης στους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής αναφέρεται η ορθολογική ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής και η άριστη χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων για την προστασία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που μειονεκτούν λόγω διαρθρωτικών ή φυσικών συνθηκών. Συμπερασματικά λοιπόν διαπιστώνουμε την άρρηκτη σχέση μεταξύ κοινής γεωργικής πολιτικής και κοινής διαρθρωτικής πολιτικής, Παπαγεωργίου - Δαμιανός - Σπαθής (2005).

Κατά τη δεκαετία του '60 τα μέτρα διαρθρωτικής πολιτικής έχουν χαρακτήρα συνοδευτικό στα μέτρα στήριξης της αγοράς. Γρήγορα ωστόσο διαπιστώνεται η

---

⁵ Στις 2/2/2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε ένα καινούργιο ξεκίνημα της στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ΕΕ. Με τη στρατηγική αυτή επιδιώκεται να καλυφτεί η επιτακτική ανάγκη της ΕΕ για οικονομική μεγέθυνση, δημιουργία θέσεων εργασίας και μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα στις διεθνείς αγορές. Αποσκοπεί στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, με γνώμονα την περιβαλλοντική και κοινωνική ευφορία.

⁶ Marianne Fisher Boel, Επίτροπος αρμόδια για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, 2005.

αδυναμία των μέτρων αυτών να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των περιοχών της υπαίθρου.

Έτσι τη δεκαετία του '80 εισάγεται για πρώτη φορά η έννοια του χώρου. Ξεκινούν τα Ολοκληρωμένα Αναπτυξιακά Προγράμματα, στα οποία λαμβάνεται υπόψη ο ιδιαίτερος χαρακτήρας κάθε περιοχής. Στην Ελλάδα αρχίζουν να εφαρμόζονται τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα (ΜΟΠ) στα οποία βρίσκουμε για πρώτη φορά μέτρα και δράσεις αγροπεριβαλλοντικού χαρακτήρα. Στο πνεύμα αυτό, στο τέλος της δεκαετίας του '90 δημιουργείται ο Δεύτερος Πυλώνας της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, στον οποίο –σε αντιδιαστολή με τον Πρώτο Πυλώνα που αναφέρεται στη στήριξη των αγορών- συμπεριλαμβάνονται μέτρα αγροτικής ανάπτυξης. Όμως η δημοσιονομική σημασία του Δευτέρου Πυλώνα παραμένει ακόμα περιορισμένη.

Το 1988 υιοθετείται το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1988-1993), με 13 σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης και ένα εθνικό αναπτυξιακό σχέδιο. Για πρώτη φορά εφαρμόζονται στην Ελλάδα περιφερειακά προγράμματα, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, τη αναδιάρθρωση των καλλιεργειών. Η εμπειρία του Β΄ ΚΠΣ (1994-1999) επικεντρώνεται στον «γεωργικό τομέα» και την ανάπτυξη συμπληρωματικών ευκαιριών απασχόλησης και πηγών εισοδήματος, εφόσον έχουν ήδη διαφανεί οι τάσεις ερημοποίησης των αγροτικών περιοχών και κυρίως των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

Προβλήματα που αντιμετωπίζονται είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, ο εκσυγχρονισμός των αγροτικών δομών και η βελτίωση της υποδομής. Στα πλαίσια αυτά αρχίζουν και οι προσπάθειες βελτίωσης της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού και συγκράτησης των νεότερων γενεών στις αγροτικές περιοχές.

Στον Κανονισμό 1257/99 συγκεντρώνονται τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης (2^{ος} Πυλώνας). Τα μέτρα συγχρηματοδοτούνται από τα διάφορα διαρθρωτικά ταμεία, και κυρίως από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), ιδιαίτερα από το σκέλος του Προσανατολισμού. Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης παρέχει στήριξη για επενδύσεις στις αγροτικές

εκμεταλλεύσεις. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται η βελτίωση των αγροτικών εισοδημάτων, των συνθηκών παραγωγής και της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο.

Ταυτόχρονα προωθούνται οι επενδύσεις στους ανθρώπινους πόρους, με τις οποίες παρέχεται στήριξη για τη μεταβίβαση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων από τη μία γενιά στην επόμενη, με παρότρυνση των αγροτών να εγκαταλείψουν την εκμετάλλευσή τους πρόωρα και να την μεταβιβάσουν σε νέους γεωργούς μέχρι 40 ετών. Για πρώτη φορά εμφανίζεται στο Β΄ ΚΠΣ το πρόγραμμα των Νέων Αγροτών στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του τότε Υπουργείου Γεωργίας «Ανάπτυξη του Τομέα Γεωργίας 1994-1999».

Ο αριθμός των αιτήσεων και το ύψος των ενισχύσεων δείχνει ότι μπορεί να αναστραφεί το αρνητικό κλίμα για τον αγροτικό τομέα με συντονισμένες προσπάθειες αλλά και περισσότερες πιστώσεις. Οι αγρότες παρόλο που για πρώτη φορά έρχονται αντιμέτωποι με νέες ευκαιρίες, συντονίζονται με το γενικότερο ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον και προσπαθούν να αξιοποιήσουν τις επενδυτικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται αλλά και να αξιοποιήσουν τη μεγαλύτερη γκάμα επιλογών, τις περισσότερες ευκαιρίες, τα αναπτυξιακά κίνητρα, τις απλούστερες διαδικασίες, αναλαμβάνοντας μεγαλύτερη επιχειρηματική ευθύνη⁷.

Στο Γ΄ ΚΠΣ 2000-2006 εφαρμόζονται στη χώρα μας :

- ένα εθνικό επιχειρησιακό πρόγραμμα, που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, από το σκέλος Προγραμματισμού. Ανάμεσα στα μέτρα περιλαμβάνει ενέργειες για την αντικατάσταση των ηλικιωμένων παραγωγών με νέους (μέτρο πρόωρης συνταξιοδότησης) και παροχή κινήτρων για την εγκατάσταση νέων γεωργών (μέτρο Εφάπαξ Πριμοδότηση Νέων Αγροτών).
- 13 περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, το οποίο επίσης χρηματοδοτείται από το ΕΓΤΠΕ-Προσανατολισμού αλλά και από άλλα διαρθρωτικά ταμεία
- τέλος, ένα πρόγραμμα εθνικής εμβέλειας, που χρηματοδοτείται από το ΕΓΤΠΕ αλλά από το σκέλος των Εγγυήσεων.

---

⁷ Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη- Ανασυγκρότηση της Υπαιθρου (ΕΠΑΑ-ΑΥ) 2000-2006», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Οκτώβριος 2003.

2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.1. «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ 2000-2006»

2.1.1. Γενικά

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) «Αγροτική Ανάπτυξη- Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου (ΕΠΑΑ-ΑΥ) 2000-2006» είναι οριζόντιο, μονοτομεακό πρόγραμμα Εθνικού Σκέλους του Γ΄ ΚΠΣ, αφορά το σύνολο της χώρας και χρηματοδοτείται από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού. Περιλαμβάνει 7 Άξονες Προτεραιότητας και 34 Μέτρα.

Εγκρίθηκε με την Ε(2001) 845/6.4.2001 απόφαση της ΕΕ και κατόπιν αναθεωρήθηκε 3 φορές . Το συνολικό κόστος ανέρχεται σε 3.567.624.552 €, με Δημόσια Δαπάνη 2.136.211.026 €, εκ των οποίων το 69,4% αποτελεί την Κοινοτική Συμμετοχή και το υπόλοιπο 30,6% την Εθνική Συμμετοχή. Οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι του Προγράμματος είναι οι εξής:

- «Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς ανταγωνιστικότερου διεθνούς περιβάλλοντος». Επιδιώκεται δηλαδή η βελτίωση των συνθηκών ανταγωνισμού των προϊόντων της πρωτογενούς και μεταποιημένης γεωργικής παραγωγής, ώστε να ανταποκριθεί στην πίεση των εισαγόμενων γεωργικών προϊόντων και να εντατικοποιήσει τις εξαγωγικές προσπάθειες.
- «Η βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητά της και να αποκατασταθεί η κοινωνική και οικονομική λειτουργία». Με το στόχο αυτό γίνεται προσπάθεια ώστε φθίνουσες περιοχές, των οποίων η οικονομία εξαρτάται αποκλειστικά από τον πρωτογενή τομέα, να αποκτήσουν νέο χαρακτήρα και χαρακτηριστικά μιας νέας ζωντανής και εξελισσόμενης υπαίθρου. Στόχος είναι η πολυαπασχόληση, η αξιοποίηση των φυσικών πόρων, η διασφάλιση ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων.

- «Η διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της υπαίθρου». Με το στόχο αυτό επιδιώκεται η ανάπτυξη των υποδομών των αγροτικών περιοχών και η αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Η επίτευξη των προαναφερόμενων γενικών στόχων πρόκειται να επιτευχθεί με την υλοποίηση ειδικότερων στόχων, οι οποίοι είναι οι εξής:

A' Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος

- Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων-πρωτογενών και μεταποιημένων- για να συσχετιστεί η προσφορά με τη ζήτηση και να βελτιωθούν οι επιδόσεις των προϊόντων στις αγορές, συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών.
- Διαφοροποίηση προς προϊόντα που παρουσιάζουν νέα δυναμική στην αγορά, που ικανοποιούν τις απαιτήσεις των καταναλωτών (νέα προϊόντα, προϊόντα ποιότητας- ΠΟΠ/ΠΓΕ, βιολογικά κλπ).
- Βελτίωση του πλαισίου της τεχνικής στήριξης και της τεχνογνωσίας των φορέων του γεωργικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης του περιεχομένου των μέσων επιμόρφωσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης.
- Δημιουργία προϋποθέσεων προκειμένου να προαχθεί ως ελκυστικότερο το επάγγελμα του αγρότη προς τους νέους, ώστε να πετύχουμε την ανανέωση του ενεργού αγροτικού πληθυσμού, ιδιαίτερα σε περιοχές που παρουσιάζουν αντιστροφή της πυραμίδας των ηλικιών.
- Βελτίωση και αναβάθμιση των εισροών της γεωργικής παραγωγής

B' Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος

- Διατήρηση και τόνωση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών
- Δημιουργία εναλλακτικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων τοπικής ανάπτυξης
- Βελτίωση του τομέα των υπηρεσιών στις αγροτικές περιοχές, με στόχο να αποφύγουν την απομόνωση

- Προώθηση του τοπικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών, των πλεονεκτημάτων και των φυσικών του χαρακτηριστικών.

Γ' Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος

- Προστασία του δασικού πλούτου αλλά και αποκατάσταση των περιοχών εκείνων που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές
- Διατήρηση και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των παραδόσεων του αγροτικού πληθυσμού
- Προστασία, ανάπτυξη και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος.

Κάθε Άξονας Προτεραιότητας εκφράζει μια βασική αναπτυξιακή κατεύθυνση του τομέα, και εκτός από το περιεχόμενο και τους στόχους του έχει ιδιαίτερη χρηματοδοτική βαρύτητα στο πλαίσιο της συνολικής χρηματοδότησης. Η χρηματοδοτική βαρύτητα προσδιορίζει και την ιεράρχηση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν τη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο.

Ο τρίτος άξονας, με την ονομασία «Βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού» συμμετέχει κατά 13,2% στο συνολικό προϋπολογισμό της δημόσιας δαπάνης του προγράμματος και χωρίς ιδιωτική συμμετοχή αντιπροσωπεύει το 8,1% του συνολικού κόστους του προγράμματος.

Ο Άξονας περιλαμβάνει δύο μέτρα: Μέτρο 3.1 «Πριμοδότηση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών 2000-2006» και Μέτρο 3.2 «Χαμηλότοκο δάνειο για την αντιμετώπιση των δαπανών πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών». Στοχεύει στη συγκρότηση και διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ύπαιθρο και συμβάλλει στην άμβλυση του προβλήματος που έχει δημιουργηθεί στον αγροτικό χώρο, λόγω της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού, μέσω της ενθάρρυνσης της εγκατάστασης νέων ανθρώπων στις αγροτικές περιοχές. Το Μέτρο 3.1 με την ονομασία «Εφάπαξ πριμοδότηση πρώτης εγκατάστασης» εμφανίζει εγκεκριμένη δημόσια δαπάνη 254.957.432€.

2.1.2. «Εφάπαξ Πριμοδότηση Νέων Αγροτών & Γ΄ ΚΠΣ»

Στα πλαίσια του Γ΄ ΚΠΣ 2000-2006 το Μέτρο 3.1 «Εφάπαξ Πριμοδότηση Νέων Αγροτών» προκηρύχθηκε 5 φορές. Πιο συγκεκριμένα:

1^η Προκήρυξη - έτος 2001

Δημόσια Δαπάνη 55.925.791,52€. Υποβλήθηκαν 4.886 αιτήσεις, εκ των οποίων εγκρίθηκαν 3.651 δικαιούχοι.

2^η Προκήρυξη- έτος 2002

Δημόσια Δαπάνη: 65.488.000 €. Υποβλήθηκαν 5.057 αιτήσεις και εγκρίθηκαν 4.241 Νέοι Γεωργοί.

3^η Προκήρυξη- έτος 2003

Δημόσια Δαπάνη: 48.340.000€. Υποβλήθηκαν 3.800 αιτήσεις, με 3.017 εγκεκριμένους Νέους Γεωργούς.

4^η Προκήρυξη- έτος 2005

Δημόσια Δαπάνη: 85.795.000€. Υποβλήθηκαν 5.503 αιτήσεις και εγκρίθηκαν 5.092 δικαιούχοι. Να σημειώσουμε ότι είναι η πρώτη φορά που καταβάλλεται ως πρώτη δόση το 70% του συνολικού ύψους της πριμοδότησης και όχι το 50% που ίσχυε ως την προηγούμενη προκήρυξη.

5^η Προκήρυξη- έτος 2006

Δημόσια Δαπάνη 41.931.000€. Υπεβλήθησαν 2.596 αιτήσεις, με σύνολο εγκεκριμένων Νέων Αγροτών 2.446.

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα της ελληνικής γεωργίας είναι η γήρανση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές. Το δημογραφικό πρόβλημα γίνεται εντονότερο στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές αλλά και στα μικρά νησιά του Αιγαίου, όπου οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας είναι δυσκολότερες λόγω των φυσικών μειονεκτημάτων και της απομόνωσης.

Ως σκοπός λοιπόν του Μέρους 3.1 τέθηκε από την αρχή η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, με την ενθάρρυνση νέων ανθρώπων να ασχοληθούν με τις αγροτικές δραστηριότητες και να παραμείνουν στις περιοχές αυτές.

Προϋποθέσεις Ένταξης

Στο καθεστώς πριμοδότησης πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών δύναται να ενταχθούν όλα τα φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν υπερβεί το 40^ο έτος της ηλικίας τους και έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και φερεγγυότητα. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να εγκαθίσταται ως γεωργός για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση και παράλληλα να αποκτά για πρώτη φορά την ιδιότητα του αρχηγού της.

Οφείλει να είναι μόνιμος κάτοικος στην περιοχή που δηλώνει κατά την αίτηση ένταξης στο πρόγραμμα και στην ευρύτερη περιοχή της οποίας βρίσκεται η γεωργική του εκμετάλλευση για τα επόμενα 10 χρόνια από την ημερομηνία πρώτης εγκατάστασης και η εκμετάλλευσή του να πληροί μια σειρά προϋποθέσεων. Ευρύτερη περιοχή του τόπου μόνιμης κατοικίας νοείται η περιοχή στην οποία ο γεωργός έχει τη δυνατότητα καθημερινής πρόσβασης για την εύρυθμη λειτουργία της εκμετάλλευσης.

Η περιοχή αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τα όρια όμορων νομών και ορίζεται κατά περίπτωση από τις Δ/σεις Αγροτικής Ανάπτυξης με βάση το είδος της καλλιέργειας, τη βατότητα του οδικού δικτύου, το οικονομικό αποτέλεσμα κ.α.

Προκειμένου να αξιολογηθούν, οι υποψήφιοι υποβάλλουν σχέδιο δράσης με δεσμευτικούς στόχους, τους οποίους σε περίπτωση ένταξης στο καθεστώς οφείλουν να πετύχουν, εντός ανώτατης προθεσμίας 3 ετών από την ημερομηνία πρώτης εγκατάστασής τους στη γεωργία. Σύμφωνα με τον Καν(ΕΚ) 817/2004 της Επιτροπής «Σχετικά με λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του Καν (ΕΚ) 1257/99 του Συμβουλίου...» στο άρθρο 4 παρ. 2 προβλέπεται ότι «Όσον αφορά τις επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες, την οικονομική βιωσιμότητα και τα ελάχιστα πρότυπα για το περιβάλλον, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων, είναι δυνατόν να προβλέπεται προθεσμία πέντε ετών κατ' ανώτατο όριο από την εγκατάσταση για την τήρηση των εν λόγω όρων, εάν χρειάζεται περίοδος προσαρμογής για τη διευκόλυνση της εγκατάστασης του νέου γεωργού ή της διαρθρωτικής προσαρμογής της εκμετάλλευσής τους».

Εφόσον κριθούν δικαιούχοι, οι εν δυνάμει δικαιούχοι εντάσσονται στο καθεστώς πριμοδότησης πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών και λαμβάνουν το ποσό της

πρώτης δόσης της πριμοδότησης⁸. Οι δεσμευτικοί στόχοι καθώς και οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις με χρονικό ορίζοντα 10 ετών αναγράφονται στην οριστική απόφαση ένταξης στο καθεστώς και επέχει θέση σύμβασης μεταξύ του δικαιούχου και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. Αυτό συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε απόκλιση από αυτή οριοθετεί αθέτηση συμβατικών υποχρεώσεων και

- απένταξη από το πρόγραμμα,
- επιστροφή των ενισχύσεων που τους έχουν χορηγηθεί στο σύνολό τους εντόκως ως αχρεωστήτως καταβληθείσες

Το ανώτατο ύψος της παρεχόμενης ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με την περιοχή του τόπου μόνιμης κατοικίας του δικαιούχου και ανέρχεται:

- Μέχρι 25.000€ για ορεινές περιοχές
- Μέχρι 20.000€ για μειονεκτικές περιοχές
- Μέχρι 15.000€ για κανονικές περιοχές

Για τον υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη συνδυασμός των ακόλουθων κριτηρίων:

- κατηγορία περιοχής τόπου μόνιμης κατοικίας, σε συνάρτηση με τα δημογραφικά στοιχεία, όπως αυτά καθορίζονται από τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ.
- ατομική απασχόληση ή οικογενειακή απασχόληση (σύζυγος βοηθός) στην εκμετάλλευση
- επίπεδο οικονομικής βιωσιμότητας, σε συνάρτηση με την κατεύθυνση παραγωγής της εκμετάλλευσης.

2.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ «2007 - 2013» (ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ)

2.2.1. Γενικά

Με την ολοκλήρωση του προηγούμενου προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης (ΕΠΑΑ-ΑΥ 2000 - 2006), τη σκυτάλη αναλαμβάνει ένα καινούριο πρόγραμμα το Π.Α.Α 2007 - 2013 Αλέξανδρος Μπαλτατζής, το οποίο ορίζει ρητά την εγκατάσταση των νέων αγροτών σύμφωνα με το Μέτρο 112⁸.

Σκοπός του παρόντος μέτρου του ΠΑΑ είναι η προσέλκυση νέων σε ηλικία ανθρώπων στις αγροτικές περιοχές και η ενασχόληση τους με τη γεωργία, γεγονός που θα συμβάλει θετικά τόσο στην απασχόληση όσο και στη διατήρηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης ενισχύεται από το γεγονός ότι οι «διάδοχοι» πρόωρης συνταξιοδότησης θα είναι κυρίως νέοι γεωργοί, δημιουργώντας έτσι ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την αύξηση του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που σε συνδυασμό με την υιοθέτηση νέων πρακτικών και καινοτομιών από νέους σε ηλικία ανθρώπους θα συντελέσει ουσιαστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Στόχος του μέτρου είναι η πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου με την εγκατάσταση νέων γεωργών μέσω της παροχής κινήτρων προκειμένου να διευκολυνθεί η αρχική τους εγκατάσταση και η διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεων τους με την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου.

Το Μέτρο θα έχει εφαρμογή στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας, με δυνατότητα διαφοροποίησης των κινήτρων με βάση τα φυσικά μειονεκτήματα του τόπου μόνιμης κατοικίας, καθώς και την παραγωγική κατεύθυνση και το συνολικό εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του επιχειρηματικού σχεδίου.

---

⁸ Νομική βάση του Μέτρου: Άρθρα 20 (α) (ii) και 22 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, Άρθρα 13 και 14, και σημείο 5.3.1.1.2 Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, Άρθρα 2(η)(ii) και 4 του Καν.1320/2006 (<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?op=Metre&todo=Load&id=f66d6e86ad128c93>)

2.2.2. Ενιαία Πριμοδότηση Νέων Γεωργών

Στόχος του Μέτρου είναι η πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου με την εγκατάσταση νέων γεωργών μέσω της παροχής κινήτρων προκειμένου να διευκολυνθεί η αρχική τους εγκατάσταση και η διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεών τους με την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου. Προβλέπεται η στήριξη νέων γεωργών για την εγκατάσταση τους στη γεωργία με τη μορφή χορήγησης κεφαλαίου. Το Μέτρο 1.1.2 «Εγκατάσταση Νέων Γεωργών» συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης «Ε.Γ.Τ.Α.Α.») και το Ελληνικό Δημόσιο.

Μέχρι στιγμής έχουν προκηρυχτεί δύο προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων ενίσχυσης απ ό το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων:

1^η Προκήρυξη - έτος 2009

Εγκρίνεται ποσό συνολικού ύψους 100.000.000€ για την κάλυψη Δημόσιας Δαπάνης που θα αναληφθεί για Νομικές Δεσμεύσεις που θα προκύψουν από την χορήγηση ενισχύσεων το έτος 2009 για το Μέτρο 112 του Άξονα 1 του ΠΑΑ 2007-2013 και σε εφαρμογή της αριθμ. 704/2008 ΚΥΑ.

2^η Προκήρυξη - έτος 2013

Προβλέπεται ποσό συνολικού ύψους 140.000.000€ για την κάλυψη Δημόσιας Δαπάνης, που θα κατανεμηθεί για Νομικές Δεσμεύσεις που θα προκύψουν από την χορήγηση ενισχύσεων το έτος 2014 για το Μέτρο 112 του Άξονα 1 του ΠΑΑ 2007 - 2013 και σε εφαρμογή της αριθμ. 704/2008 ΚΥΑ.

Προϋποθέσεις Ένταξης

Το ύψος της ενίσχυσης καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις ένταξης στο καθεστώς περιγράφονται παρακάτω.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 1 του Κανονισμού (Ε.Κ.) αριθ. 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, δύναται να ενταχθούν στο Μέτρο γεωργοί οι οποίοι:

- Είναι ηλικίας κάτω των 40 ετών κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για στήριξη και εγκαθίσταται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως αρχηγοί της.

- Για τον υπολογισμό της ηλικίας λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία υποβολής της αίτησης του υποψηφίου νέου γεωργού. Η ατομική απόφαση χορήγησης στήριξης για την εγκατάσταση νέων γεωργών εκδίδεται το αργότερο εντός 18 μηνών μετά την εγκατάσταση.
- Διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα, ή την αποκτούν εντός 3ετίας από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης για χορήγηση στήριξης.
- Υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων τους.

Με τον όρο «Εγκατάσταση» Νέου Γεωργού νοείται η έναρξη λειτουργίας αγροτικής εκμετάλλευσης μεγέθους απαιτήσεων σε εργασία τουλάχιστον 0,5 Μονάδας Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ⁹), της οποίας είναι νόμιμος κάτοχος και αρχηγός, φυσικό πρόσωπο κάτω των 40 ετών. Η έναρξη λειτουργίας της γεωργικής εκμετάλλευσης προσδιορίζεται κατά περίπτωση ως ακολούθως:

- με την απόκτηση ζωικού κεφαλαίου ή μελισσοσμηνών
- με την έναρξη μίσθωσης αγροτικών εκτάσεων
- με την αγορά αγροτικών εκτάσεων που περιέχουν μόνιμες φυτείες (εφόσον δεν εκμισθώνονται σε τρίτους)
- με την ημερομηνία πρωτοκόλλησης της αντίστοιχης ενιαίας δήλωσης εκμετάλλευσης (ΟΣΔΕ)
- με την έναρξη καλλιέργειας (σπορά ή φύτευση) ιδιόκτητων εκτάσεων μονοετούς καλλιέργειας.

Το επιχειρηματικό σχέδιο (σχέδιο δράσης) για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων των Νέων Γεωργών θα προβλέπει τη δημιουργία εκμετάλλευσης προσαρμοσμένης στις εθνικές και κοινοτικές απαιτήσεις. Το επιχειρηματικό σχέδιο διαρθρώνεται σε τρεις φάσεις με βάση το χρονοδιάγραμμα των προβλεπόμενων ενεργειών ως ακολούθως.

---

⁹ Ως ΜΑΕ θεωρείται η εργασία που προσφέρεται υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης από φυσικό πρόσωπο κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους, στην γεωργική εκμετάλλευση και αντιστοιχεί με απασχόληση 1.750 ωρών.

A. Σημείο εκκίνησης

Στο σχέδιο δράσης θα περιγράφεται αναλυτικά η αρχική κατάσταση της γεωργικής εκμετάλλευσης: μέγεθος σε στρέμματα, αριθμός ζώων, συνολικό μέγεθος της εκμετάλλευσης σε ΜΑΕ, κατεύθυνση της εκμετάλλευσης (φυτική, κτηνοτροφική, μικτή - μελισσοκομία), ποιότητα παραγωγής, οικογενειακή και συνολική απασχόληση σε ΜΑΕ. Θα περιλαμβάνει την αναλυτική περιγραφή των επενδύσεων που θα υλοποιηθούν, τη πρόθεση του υποψηφίου για προσφυγή σε υπηρεσίες παροχής συμβουλών καθώς επίσης και κάθε άλλη ενέργεια που θα αναληφθεί με στόχο την επίτευξη των στόχων του σχεδίου.

B. Ενδιάμεση φάση

Η τήρηση των προϋποθέσεων που σχετίζονται με τις επαγγελματικές ικανότητες θα πρέπει να εκπληρώνεται εντός χρονικής περιόδου η οποία δεν υπερβαίνει τους 36 μήνες από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης για χορήγηση στήριξης, εφόσον χρειάζεται περίοδος προσαρμογής για τη διευκόλυνση της εγκατάστασης του Νέου Γεωργού ή της διαρθρωτικής προσαρμογής της εκμετάλλευσής του

Στο επιχειρηματικό σχέδιο (σχέδιο δράσης) θα προβλέπεται η χορήγηση ενίσχυσης για επενδύσεις που θα πραγματοποιήσουν οι Νέοι Γεωργοί με σκοπό τη συμμόρφωση προς ισχύοντα κοινοτικά πρότυπα όπως προβλέπονται στον Καν. 1782/2003 και εφόσον προσδιορίζονται στο επιχειρηματικό του σχέδιο. Η περίοδος χάριτος εντός της οποίας θα πρέπει να επιτυγχάνεται συμμόρφωση με τα σχετικά πρότυπα δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 36 μήνες από την ημερομηνία εγκατάστασης (άρθρο 26, παρ 1, εδάφιο 3 του Καν(ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει).

Γ. Τελική φάση

Κατά την τελική φάση θα ελέγχεται η επίτευξη των στόχων του επιχειρηματικού σχεδίου και θα πρέπει κατ ελάχιστο να διασφαλίζεται η επίτευξη του στόχου της δημιουργίας γεωργικής εκμετάλλευσης συνολικού μεγέθους μεγαλύτερου της μιας (1) Μονάδας Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ) και εισοδήματος της εκμετάλλευσης μεγαλύτερου του 80% του εισοδήματος αναφοράς (όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά) εντός 5 ετών κατά ανώτατο όριο από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης για χορήγηση στήριξης.

Θα προβλέπεται αναθεώρηση του σχεδίου δράσης το ανώτερο τρεις φορές μέχρι την ολοκλήρωση του σε αιτιολογημένες περιπτώσεις και εφόσον δεν επηρεάζεται ο στόχος και η κατεύθυνση της εκμετάλλευσης.

Η συμμόρφωση προς το επιχειρηματικό σχέδιο αξιολογείται από την αρμόδια αρχή εντός πέντε ετών κατ' ανώτατο όριο από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης για τη χορήγηση στήριξης. Σε περίπτωση που τη στιγμή της αξιολόγησης ο νέος γεωργός δεν πληροί τα προβλεπόμενα από το επιχειρηματικό σχέδιο λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου η ήδη χορηγηθείσα στήριξη επιστρέφεται στο σύνολό της ως αχρεωστήτως καταβληθείσα.

Θα γίνει χρήση της δυνατότητας περιόδου χάριτος μέχρι 36 μήνες για την τήρηση της προϋπόθεσης απόκτησης επαρκούς επαγγελματικής ικανότητας. Λεπτομέρειες για τη διαδικασία απόκτησης της επαγγελματικής ικανότητας θα καθοριστούν με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

Η επαρκής επαγγελματική ικανότητα θα πρέπει να υφίσταται κατά την ημερομηνία εξέτασης του φακέλου υποψηφιότητας, είτε να αποκτηθεί σε διάστημα που δεν υπερβαίνει τους 36 μήνες από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης για χορήγηση στήριξης.

Προβλέπεται η δυνατότητα να συνδυαστούν διάφορα μέτρα του Καν(ΕΚ) 1698/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, μέσω του επιχειρησιακού σχεδίου, δίνοντας πρόσβαση του Νέου Γεωργού στα μέτρα αυτά, με την προϋπόθεση της εκπλήρωσης των κριτηρίων επιλογής κάθε μέτρου. Ειδικότερα προβλέπεται η πρόσβαση στα εξής μέτρα:

α. Μέτρο 1.1.4 «Χρήση υπηρεσιών παροχής γεωργικών συμβουλών στην εκμετάλλευση και παροχή δασοκομικών συμβουλών»

β. Μέτρο 1.2.1 «Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων»

γ. Μέτρο 1.3.2. «Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων»

δ. Μέτρο 1.3.3. «Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης»

Στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος επιθυμεί τη στήριξη του από τα ανωτέρω μέτρα θα πρέπει να τα αναφέρει στο επιχειρησιακό του σχέδιο με λεπτομερή περιγραφή – τεκμηρίωση της πρότασης.

Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης δύναται να ανέρχεται συνολικά σε 40.000 € και το ελάχιστο σε 10.000 € και διαφοροποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια :

Το ύψος της ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με :

- α) τον τόπο μόνιμης κατοικίας (κατηγορία περιοχής: ορεινή- μειονεκτική- λοιπές)
- β) την παραγωγική κατεύθυνση της εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του Επιχειρηματικού Σχεδίου (κτηνοτροφική, φυτική, μικτή - μελισσοκομία)
- γ) το συνολικό εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του Επιχειρηματικού Σχεδίου.

Φορέας Εφαρμογής είναι η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής ΠΑΑ, του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με τις Αρμόδιες Περιφερειακές Υπηρεσίες κατά περίπτωση, ενώ το ποσό ενίσχυσης θα καταβάλλεται το ανώτερο σε 3 δόσεις.

3. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΜΑΘΙΑΣ

Ο Νομός Ημαθίας είναι νομός της Ελλάδας που βρίσκεται στη Μακεδονία και ανήκει στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη του νομού είναι η Βέροια. Συνορεύει στα βόρεια με το νομό Πέλλας, στα ανατολικά με το νομό Θεσσαλονίκης, στα νότια με το νομό Πιερίας και στα δυτικά με το νομό Κοζάνης.

Μελετώντας την αγροτική δραστηριότητα του Νομού, παρουσιάζουμε στη συνέχεια μία ανάλυση τόσο του κλάδου της φυτικής όσο και της ζωικής παραγωγής.

3.1. ΚΛΑΔΟΙ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ¹⁰

Αροτριάες καλλιέργειες. Καταλαμβάνουν το 95% περίπου της καλλιεργήσιμης έκτασης και προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά της γεωργίας του νομού. Από τις αροτριάες καλλιέργειες τη μεγαλύτερη έκταση καλύπτει η καλλιέργεια των χειμερινών σιτηρών (σιτάρι σκληρό, σιτάρι μαλακό, κριθάρι) που καθορίζει την παραγωγική κατεύθυνσή του. Από τις άλλες αροτριάες καλλιέργειες ο αραβόσιτος (41 χιλ.στρ.), η μηδική (40 χιλ.στρ.), τα τεύτλα (18 χιλ.στρ.) και η πατάτα (5 χιλ.στρ.) καλλιεργούνται στα αρδευόμενα εδάφη. Ο καπνός ανατολικού τύπου (μπασμάς), η πιο εντατική από άποψη εργασίας αροτριάα καλλιέργεια, καλλιεργείται τόσο σε αρδευόμενα όσο και ξηρικά εδάφη. Μεταξύ των αροτριάων καλλιεργειών περιλαμβάνεται ο κρόκος που καλλιεργείται σε έκταση 6 χιλ.στρ. περίπου.

Δενδρώδεις καλλιέργειες. Καταλαμβάνουν το 2,6% της καλλιεργούμενης έκτασης με κύριες καλλιέργειες δένδρων υπό μορφή κανονικών δενδρώνων τη μηλιά, αχλαδιά και ροδακινιά. Η δενδροκαλλιέργεια είναι ιδιαίτερης οικονομικής σημασίας σε ορισμένες περιοχές και έχει προοπτικές επέκτασης.

Αμπελοκαλλιέργεια. Καταλαμβάνει το 1,6% της καλλιεργούμενης έκτασης στο νομό (14 χιλ.στρ.). Πρόκειται για καλλιέργεια που η αύξηση των εκτάσεων της περιορίζεται από την εφαρμογή της ΚΑΠ.

Βιολογικές καλλιέργειες. Η συνολική έκταση των βιολογικών καλλιεργειών ανέρχεται σε 2800 στρ., από τα οποία τα 1100 στρ. είναι σιτηρά (Άσκιο), τα 363

¹⁰ <http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com>

στρ. ροδακινιές (Βελβεντός), τα 359 στρ. κρόκος, στα οποία προβλέπεται να προστεθούν ακόμη 2800 στρ. (Ελίμεια) και από μικρές εκτάσεις διαφόρων καλλιεργειών σε άλλες περιοχές.

Κηπευτική γη. Διάφορα λαχανικά καλλιεργούνται σε μικρές εκτάσεις κυρίως για την κάλυψη οικογενειακών αναγκών και τοπικών αγορών. Θερμοκηπιακές καλλιέργειες. Υπάρχει μικρός αριθμός θερμοκηπίων.

3.2. ΚΛΑΔΟΙ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Από τους κλάδους ζωικής παραγωγής οικονομικής σημασίας είναι η βοοτροφία και η αιγοπροβατοτροφία.

Βοοτροφία. Οι κλιματολογικές συνθήκες δεν είναι αποτρεπτικές για τη βοοτροφία, και μάλιστα οι δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες για τη φυτική παραγωγή ευνοούν την ανάπτυξη της βοοτροφίας περιορίζοντας τον ανταγωνισμό της φυτικής παραγωγής ως προς το έδαφος. Ο κλάδος της βοοτροφίας που περιλαμβάνει αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, θηλάζουσες αγελάδες και ζώα κρεοπαραγωγής παρουσιάζει συνεχή μείωση. Από τα πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία (2010) προκύπτει ότι στο νομό υπάρχουν 830 εκμεταλλεύσεις που εκτρέφουν βοοειδή, με συνολικό αριθμό 17483 ζώων. Ειδικότερα για την γαλακτοπαραγωγό βοοτροφία τα στοιχεία του Ελληνικού Οργανισμού Γάλακτος δείχνουν ότι το έτος 2008-2009 το δικαίωμα παραγωγής γάλακτος του νομού ήταν 17616 τόνοι κατανεμημένο σε 1367 παραγωγούς από τους οποίους οι 1279 παρέδωσαν 17415 τόνους.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας (2000-2010) το δικαίωμα παραγωγής του νομού περιορίστηκε στους 14337 τόνους κατανεμημένο σε 371 παραγωγούς από τους οποίους 360 παρέδωσαν 13832 τόνους. Είναι προφανές ότι κατά τη διάρκεια της δεκαετίας ο κλάδος υπέστη σημαντικές αλλαγές, προφανώς με μείωση του αριθμού των μικρών παραγωγών, έτσι ενώ η μέση παραγωγή το 1993-94 ήταν 13,6 τόνους γάλακτος ανά παραγωγό, το έτος 2002-3 αυξήθηκε στους 38,4 τόνους/παραγωγό. Αυτή η νέα εικόνα του κλάδου, που ήταν σε μεγάλο βαθμό επιθυμητή, οφείλεται σε πολλούς παράγοντες μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η γήρανση και η μείωση του αγροτικού πληθυσμού, ενισχύοντας ενδεχομένως τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν κατά την εφαρμογή των ποσοστώσεων.

Στο νομό υπάρχουν προϋποθέσεις αύξησης του αριθμού των γαλακτοπαραγωγικών εκμεταλλεύσεων γι' αυτό το λόγο καθίσταται αναγκαία η αποδοχή αιτημάτων του νομού κατά την κατανομή της αύξησης της Εθνικής Ποσόστωσης κατά 120 χιλ.τόνους. Στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του νομού η εκτροφή θηλαζουσών αγελάδων είναι μια αξιόλογη δραστηριότητα με προοπτικές επέκτασης οι οποίες όμως περιορίζονται από τις ρυθμίσεις της ΚΑΠ.

Αιγοπροβατοτροφία. Οι εκτεταμένοι βοσκότοποι προσφέρονται για την ανάπτυξη των δύο αυτών κλάδων ενώ οι κλιματολογικές συνθήκες δεν είναι αποτρεπτικές. Οι περιορισμοί προκύπτουν από τη διαθέσιμη υποδομή. Την προηγούμενη δεκαετία ο αριθμός των εκτρεφόμενων προβάτων και αιγών μειώθηκε κατά 31,5 χιλ. (από 274,5 σε 243,0 χιλ. ζώα). Από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ προκύπτει ότι το έτος 2000 υπήρχαν 1658 εκμεταλλεύσεις εκτροφής προβατοειδών με συνολικό αριθμό 157919 ζώων και 1766 εκμεταλλεύσεις εκτροφής αιγοειδών με συνολικό αριθμό 101867 ζώων. Είναι ενδιαφέρουσα η διερεύνηση των προοπτικών ανάπτυξης της βιολογικής αιγοπροβατοτροφίας.

Λοιποί κλάδοι ζωικής παραγωγής. Πρόκειται για τη χοιροτροφία, μελισσοκομία και την ορνιθοτροφία κλάδοι που απαντώνται σε ορισμένες κοινότητες και έχουν τοπική σημασία. Από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (2000) προκύπτει ότι στο νομό εκτρέφονται 12162 χοίροι από 1277 εκμεταλλεύσεις, ότι υπάρχουν 4802 κυψέλες μελισσών που διατηρούνται από 163 εκμεταλλεύσεις, και 6453 εκμεταλλεύσεις που διατηρούσαν 191672 πουλερικά.

Η ανάπτυξη κυρίως του δευτερογενή τομέα του νομού σε συνδυασμό με τη μετανάστευση συνέτεινε στην αναδιάρθρωση των κλάδων φυτικής παραγωγής με την επικράτηση των κλάδων χαμηλών απαιτήσεων σε ανθρώπινη εργασία και την ουσιαστική μείωση των μεγεθών της κτηνοτροφίας του νομού, παρά το γεγονός ότι τα εδαφοκλιματικά χαρακτηριστικά του ευνοούν την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στον ανεπαρκή εκσυγχρονισμό των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που συνέβαλε στη μείωση των απαιτήσεων σε ανθρώπινη εργασία σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια υποδομής μεταποίησης και ακόμη στη γεωγραφική θέση του νομού.

Εξάλλου η εφαρμογή της ΚΑΠ, παρά τον έντονο προστατευτισμό που παρέχει στην κτηνοτροφία, ευνόησε περισσότερο την ανάπτυξή της στις πεδινές περιοχές, δεδομένου ότι σε πανελλαδικό επίπεδο η κτηνοτροφία στις ορεινές περιοχές δεν αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό από τους κλάδους φυτικής παραγωγής. Σχετικά με την ΚΑΠ επισημαίνεται ότι οι υφιστάμενοι ποσοτικοί περιορισμοί είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις εδαφοκλιματικές συνθήκες του νομού που περιορίζουν τις γεωργικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα τη διαφοροποίηση των κλάδων φυτικής παραγωγής.

3.3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΑΣΚΗΘΗΚΕ

Η ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα (γεωργία – κτηνοτροφία) του νομού, όπως και της χώρας, προσδιορίστηκε από την πολιτική που ασκήθηκε όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Ιδιαίτερα στο Ν. Ημαθίας η πολιτική που αφορούσε τους άλλους τομείς της οικονομίας προσδιόρισε την εξέλιξη του αγροτικού τομέα, στην οποία, είναι προφανές, ότι συνέβαλε η πολιτική που ασκείται με ειδικά μέτρα που αφορούν τον τομέα (αγροτική πολιτική). Στην πολιτική που ασκήθηκε αποδίδεται η ουσιαστική βελτίωση των οικονομικών συνθηκών και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου σε μεγάλη έκταση του νομού, αλλά και η ενθάρρυνση της μετανάστευσης.

Η μείωση των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα, χωρίς την απαιτούμενη βελτίωση των υποδομών συντέινε στη συρρίκνωση των μεγεθών του και κατά συνέπεια της οικονομικής του σημασίας.

Στην αγροτική πολιτική και ιδιαίτερα στην άσκηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΑΠ), μετά το 1981, και των ρυθμίσεών της που αναθεωρήθηκαν, οφείλονται συνέπειες που αφορούν τη σύνθεση των κλάδων φυτικής και ζωικής παραγωγής, την ανάπτυξη ορισμένων κλάδων και κυρίως τη βελτίωση των γεωργικών εισοδημάτων. Συνέπειες οι οποίες οφείλονται στην ένταση της πολιτικής τιμών (υψηλός βαθμός προστασίας των σιτηρών για μεγάλη περίοδο).

Στις επιπτώσεις της ΚΑΠ περιλαμβάνεται η απομόνωση σε ένα βαθμό του τομέα από την αγορά, η οποία μερικώς αίρεται με τις ρυθμίσεις της αναθεώρησης του 2003 και η απροθυμία των παραγωγών να αναλάβουν κινδύνους. Έτσι

περιορίστηκε ο αριθμός των παραγόμενων προϊόντων και κυρίως η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων του νομού.

Στις επιπτώσεις της πολιτικής περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα των ποσοτικών περιορισμών και ιδιαίτερα της καλλιέργειας καπνού, της αμπελοκαλλιέργειας και ενδεχομένως της παραγωγής αγελαδινού γάλακτος. Η αναθεώρηση (Ιούνιος 2009) εισάγει την ενιαία ενίσχυση που θα χορηγείται υπό ορισμένες προϋποθέσεις επιδιώκοντας την εφαρμογή γεωργικών πρακτικών συμβατών με την προστασία του περιβάλλοντος. Η ενιαία ενίσχυση περιλαμβάνει τις άμεσες ενισχύσεις κυρίως των αροτραίων καλλιεργειών και ως εκ τούτου θα εφαρμοσθεί στο νομό.

Στα πλαίσια της κοινής Γεωργικής Πολιτικής, ιδιαίτερης σημασίας είναι η διαρθρωτική πολιτική με την οποία γενικά επιδιώκεται η βελτίωση της υποδομής του αγροτικού τομέα και ο εκσυγχρονισμός της. Από το 1994 τα διαρθρωτικά μέτρα υλοποιούνται μέσω των ΚΠΣ από τα Τομεακά Προγράμματα Εθνικού Επιπέδου και από αντίστοιχα περιφερειακά ΠΕΠ.

Το Πρόγραμμα των «Νέων Αγροτών» είχε να προκηρυχτεί από το 2006, οπότε ήταν λογικό να έχει συσσωρευτεί μεγάλος αριθμός υποψηφίων την τελευταία τριετία. Εξ' ορισμού του προγράμματος, τουλάχιστον οι περισσότεροι νέοι αγρότες που ήδη υπέβαλαν υποψηφιότητα δεν θα μπορούν να υποβάλλουν φάκελο ξανά λόγω υπέρβασης του δεκατετραμήνου από την ημερομηνία εγκατάστασης στη γεωργία. Άρα, εάν τελικά «αποσυρθούν» τα 175,0 εκ. ευρώ, την τριετία 2007-2009 θα έχουν γίνει 2.800 νέοι αγρότες σε όλη τη χώρα ή 900/έτος, επίδοση άκρως απογοητευτική, δεδομένου ότι στην περιγραφή του Μέτρου -όπως αυτό εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή- τίθεται ο στόχος των 12.000 νέων αγροτών για την περίοδο 2007-2013. Επιπλέον, το ενδεχόμενο οι 5.000 επιλαχόντες να εγκαταλείψουν τη γεωργία και να επιστρέψουν στην ανεργία, καθώς η έλλειψη ανταγωνιστικότητας, ως απόρροια της μη λήψης της επιδότησης, καθιστά αδύνατη την υλοποίηση του Σχεδίου Βελτίωσης και της λήψης Δικαιωμάτων Ενιαίας Ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα. Επίσης, μέχρι το 2013 ήταν αμφίβολο εάν θα βρεθούν άλλοι 8.000 υποψήφιοι νέοι αγρότες προκειμένου να επιτευχθεί ο αρχικός στόχος των 12.000 νέων αγροτών¹¹.

---

¹¹ <http://www.laosver.gr/news/local/23110.html>

Βασικός σκοπός αυτού του μέτρου είναι ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εγκαταστάσεων, εξοπλισμών και συστημάτων, για να βελτιωθούν τα εισοδήματα των γεωργών καθώς και οι συνθήκες εργασίας, παραγωγής και διαβίωσής τους.

Οι επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις αποσκοπούν σε ορισμένους στόχους όπως:

- Την μείωση του κόστους παραγωγής
- Την βελτίωση και τον αναπροσανατολισμό της παραγωγής
- Την βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής
- Την διαφύλαξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος των συνθηκών
- υγιεινής και του επιπέδου καλής διαβίωσης των ζώων
- Την προώθηση της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στην εκμετάλλευση

Έτσι μέσω των επενδύσεων αυτών γίνονται προσπάθειες να βελτιωθούν τα εισοδήματα των γεωργών και να καλυτερεύσουν οι συνθήκες εργασίας ώστε να μπορεί να γίνει η διαβίωση του γεωργού πιο εύκολη με σκοπό να μην αποζητάει την φυγή από τις ορεινές περιοχές.

Η εγκατάσταση νέων γεωργών είναι αναγκαία για το λόγο ότι πρέπει να εγκαθίστανται νέοι άνθρωποι οι οποίοι να έχουν τις δυνατότητες οι οποίες απαιτούνται, να διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να μπορούν να χειριστούν τα διάφορα ζητήματα που αφορούν την καλλιέργεια της γεωργικής γης, όπως να μπορούν να χειριστούν τα μηχανήματα που χρειάζονται, να εφαρμόσουν τα φυτοφάρμακα που απαιτούνται για την σωστή καλλιέργεια των φυτών κ.α., και επίσης να διαθέτουν παραπάνω γνώσεις για το πώς να βελτιώσουν την παραγωγή με τους κατάλληλους τρόπους που απαιτούνται.

Σίγουρα οι νέοι άνθρωποι έχουν μεγαλύτερη θέληση άλλα και κουράγιο από ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας, ο νεότερος έχει περαιτέρω γνώσεις σε θέματα που σχετίζονται με την ορθότητα και την αποτελεσματικότητα των μεθόδων καλλιέργειας.

Σε όλη αυτή την προσπάθεια λαμβάνει μέρος και το Κράτος το οποίο δίνει κάποια κίνητρα όπως: εφάπαξ πριμοδότηση, χαμηλότοκα δάνεια για τις δαπάνες της

πρώτης εγκατάστασης τους, ώστε οι νέοι γεωργοί να έχουν κάποιες βάσεις ώστε να μπορέσουν να στηριχθούν με σιγουριά να εγκατασταθούν και να επιβιώσουν. Επίσης όλα αυτά αποτελούν μια παρότρυνση ώστε όλο και περισσότεροι νέοι γεωργοί να εγκατασταθούν και να στραφούν προς την γεωργική γη καλλιεργώντας την όσο το δυνατό με τον καλύτερο και αποδοτικότερο τρόπο ώστε η παραγωγή και τα εισοδήματα να είναι ικανοποιητικά και να μπορούν να καλύψουν πλήρως τις ανάγκες των νέων αυτών αγροτών.

3.4. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ο Νομός είναι πρωτοπόρος σε θέματα ολοκληρωμένης διαχείρισης της γεωργικής παραγωγής καθώς πολλοί συνεταιρισμοί και επιχειρήσεις ασχολούνται με τα βιολογικά προϊόντα και τη βιολογική κτηνοτροφία. Παρόλα αυτά όμως, υπάρχει πρόβλημα στην γεωργία το οποίο είναι περισσότερο ποιοτικό παρά ποσοτικό. Μόλις λίγες δεκαετίες πριν, η γεωργία απορροφούσε την πλεονάζουσα προσφορά εργασίας, ενώ στις μέρες μας, παρατηρείται απαξίωση του γεωργικού επαγγέλματος και γήρανση του πληθυσμού που απασχολείται σε αυτή.

Η μη προσαρμογή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις νέες κατευθύνσεις της γεωργίας (π.χ. οικολογικά προϊόντα) έχει σαν αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό τους σε τρόπους και συστήματα παραγωγής που εκ των προτέρων δεν μπορούν να είναι ανταγωνιστικά. Παράλληλα παρατηρείται σημαντική αδυναμία στις διαδικασίες προβολής και διάθεσης των γεωργικών προϊόντων που παράγονται στην περιοχή και διαθέτουν χαρακτηριστικά και ποιότητα που τα διαφοροποιούν, με αποτέλεσμα να μη είναι ευρέως γνωστά και να μην καταλαμβάνουν το μερίδιο της αγοράς που θα τους έπρεπε. Οι αδυναμίες και τα προβλήματα του αγροτικού τομέα του νομού οφείλονται στους παρακάτω παράγοντες.

i. Ανθρώπινος Παράγοντας

Δεν πρόκειται για τη μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα η οποία είναι μια αναμενόμενη εξέλιξη αφού οι απαιτήσεις σε ανθρώπινη εργασία της γεωργίας συνεχώς μειώνονται με την ενσωμάτωση της σύγχρονης τεχνολογίας, αλλά για την πρόωρη έξοδο των αγροτών (με τη μετανάστευση), την ερήμωση ορισμένων οικισμών και κυρίως για την ηλικιακή σύνθεση, την επαγγελματική

κατάρτιση και το μορφωτικό επίπεδο όσων παραμένουν στον πρωτογενή τομέα. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιορίζουν τις δυνατότητες ανάληψης πρωτοβουλιών και καινοτομιών και διαφοροποίησης των αγροτικών δραστηριοτήτων. Τα κίνητρα που υπάρχουν για την πρόωρη συνταξιοδότηση και για την προσέλκυση νέων αγροτών επιδιώκουν την άμβλυση αυτών των προβλημάτων.

ii. Ανεπαρκής λειτουργία της Αγοράς

Όπως σε όλη τη χώρα η λειτουργία της αγοράς στον πρωτογενή τομέα ήταν και είναι ανεπαρκής, έτσι η κατανομή των διαθέσιμων πόρων δεν είναι αποτελεσματική. Η ανεπάρκεια της λειτουργίας της αγοράς οφείλεται στον κρατικό παρεμβατισμό, με τον οποίο επιδιώχθηκε η διόρθωση αδυναμιών της λειτουργίας της αγοράς και κυρίως η στήριξη των γεωργικών εισοδημάτων. Επί πλέον ο κρατικός παρεμβατισμός διατήρησε σε ορισμένες περιοχές αναποτελεσματικές δομές, πρόκειται για περιοχές όπου η ανάπτυξη των άλλων τομέων ήταν περιορισμένη.

Η ανεπάρκεια της λειτουργίας της αγοράς οφείλεται επίσης στην ανεπάρκεια υποδομών μεταποίησης και εμπορίας σε ένα νομό, η γεωγραφική θέση του οποίου δημιουργούσε αυξημένες ανάγκες για τέτοια υποδομή. Στην ανεπαρκή λειτουργία της αγοράς αποδίδεται η επέκταση των πιο έντονα προστατευόμενων κλάδων (π.χ. σιτηρά) και η αντίστοιχη μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων του νομού (π.χ. όσπρια). Έτσι ένα κύριο πρόβλημα του νομού είναι ο περιορισμός του αριθμού των παραγόμενων προϊόντων.

iii. Ανεπαρκής υποδομή

Το ορεινό ανάγλυφο του νομού και οι επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες δημιουργούν αυξημένες ανάγκες υποδομής για την αύξηση της παραγωγικότητας. Κύρια υποδομή για τον τομέα της παραγωγής αποτελούν τα εγχειοβελτιωτικά έργα με τα οποία αξιοποιούνται διαθέσιμοι υδάτινοι πόροι του νομού. Ο νομός είναι πλούσιος σε υδάτινους πόρους, όπως προκύπτει από το ανάγλυφό του, η αξιοποίησή τους όμως για την αύξηση της παραγωγικότητας του πρωτογενή τομέα είναι περιορισμένη. Στο νομό δεν έγιναν μεγάλα εγχειοβελτιωτικά έργα, η αρδευόμενη έκταση αντιπροσωπεύει το 13% περίπου της καλλιεργούμενης, ενώ με

την υλοποίηση των ΚΠΣ δεν επετεύχθηκε ο στόχος της αύξησης της αρδευόμενης έκτασης.

Στην υποδομή για την παραγωγή περιλαμβάνονται η αγροτική οδοποιία, ο αναδασμός και τα παράλληλα έργα αναδασμού, πρόκειται για έργα για τα οποία υπάρχουν σχεδόν απεριόριστες ανάγκες και η συνέχισή τους θα συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγικότητας.

Όπως αναφέρθηκε ο νομός έχει αυξημένες ανάγκες υποδομής μεταποίησης και εμπορίας η οποία είναι ανεπαρκής. Από το νομό εξάγονται σε μεγάλο βαθμό πρωτογενή προϊόντα, ενώ δεν αξιοποιούνται τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά των κύριων παραγόμενων προϊόντων της περιοχής (π.χ. των σιτηρών).

iv. Κοινωνική Υποδομή (Υγεία, Παιδεία, Συγκοινωνίες)

Πρόκειται για υποδομή απαραίτητη για τη συγκράτηση του πληθυσμού της υπαίθρου, ενώ αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η κοινωνική υποδομή είναι αρκετά ανεπτυγμένη στο νομό ενώ υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσής της. Τα προβλήματα υπάρχουν στις πιο καθυστερημένες περιοχές του νομού.

v. Γεωτεχνική και Διοικητική Στήριξη

Είναι γνωστό ότι στο σύνολο της χώρας η Γεωτεχνική και Διοικητική στήριξη που παρέχεται στον πρωτογενή τομέα παρά τις προσπάθειες που γίνονται δεν είναι ικανοποιητική. Η γεωτεχνική στήριξη πρέπει να περιλαμβάνει την πληροφόρηση σχετικά με τις δυνατότητες που υπάρχουν, τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών, την αντιμετώπιση προβλημάτων (πρόβλεψη και καταπολέμηση ασθενειών, ζωνοδόσων) και την τεχνική στήριξη για καινοτομίες και νέους κλάδους παραγωγής. Επιπλέον στα πλαίσια της γεωτεχνικής και διοικητικής στήριξης υπάγεται η εφαρμογή της ΚΑΠ και η πλήρης αξιοποίηση των θεσμοθετημένων κινήτρων.

Η γεωργία του νομού έχει σε μεγάλη έκταση τα χαρακτηριστικά της γεωργίας της χώρας. Πρόκειται για το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων που επικρατεί σε ορισμένες περιοχές του νομού, διάρθρωση που συνεπάγεται τη μη ικανοποιητική ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων, το υψηλό κόστος παραγωγής, το μη ικανοποιητικό επίπεδο ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων (εξαιρέση

αποτελούν η παραγωγή ροδάκινων στο Βελβεντό και μήλων στους Πύργους) και την παραγωγή κυρίως πρωτογενών προϊόντων χωρίς τυποποίηση και μεταποίηση. Πρόκειται για τις εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας οι οποίες επιδιώκεται να αντιμετωπισθούν με διαρθρωτικά μέτρα και βελτίωση γενικότερα της υποδομής του τομέα με την υλοποίηση των ΚΠΣ. Η συνεχής προσαρμογή στις συνθήκες της αγοράς που απαιτείται για την αντιμετώπιση των παραπάνω εγγενών αδυναμιών του τομέα, εξαρτάται από την ανάπτυξη των άλλων τομέων της οικονομίας, επιταχύνεται από τη διαρθρωτική πολιτική που ασκείται (ΚΠΣ) ενώ επιβραδύνεται από το συντηρητισμό του ανθρώπινου παράγοντα και ενδεχομένως από την έντονη άσκηση πολιτικής τιμών. Είναι προφανές ότι στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει περιορισμένες δυνατότητες παρέμβασης για την επίτευξη τέτοιων προσαρμογών.

3.5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Η γεωργική ανάπτυξη συνδέεται με την ανάπτυξη των άλλων τομέων της οικονομίας του νομού, με την ασκούμενη αγροτική πολιτική, ενώ μπορεί να επιταχυνθεί με παρεμβάσεις της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης με τις οποίες θα επιδιωχθεί η αντιμετώπιση προβλημάτων και αδυναμιών του τομέα. Με τις προτάσεις που ακολουθούν υποδεικνύονται παρεμβάσεις που εμπίπτουν στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτές είναι:

i. Κοινωνική Υποδομή

Την πρώτη προτεραιότητα πρέπει να έχουν οι παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από ενδεχόμενη ανεπάρκεια της κοινωνικής υποδομής (Υγεία, Πρόνοια, Παιδεία, Συγκοινωνίες). Πρόκειται για υποδομή που αποτελεί προϋπόθεση για την αγροτική ανάπτυξη. Με τις παρεμβάσεις της η Νομαρχία είναι προφανές ότι πρέπει να επιδιώκει την έγκαιρη υλοποίηση των μέτρων που περιλαμβάνονται στο ΠΕΠ.

ii. Βελτίωση της αποδοτικότητας των γεωτεχνικών υπηρεσιών

Η εφαρμογή από το 2005 της αναθεωρημένης ΚΑΠ, με την εισαγωγή της ενιαίας ενίσχυσης και της μερικής αποσύνδεσης της παραγωγής από τις επιδοτήσεις απαιτεί τη στήριξη και τον έλεγχο της υλοποίησής της, αλλά και την ενημέρωση

των αγροτών για τις προοπτικές που δημιουργούνται στην αγορά. Είναι προφανές ότι είναι απαραίτητη η ενίσχυση με προσωπικό και η προετοιμασία των γεωτεχνικών υπηρεσιών για την αξιοποίηση των μέτρων πολιτικής.

iii. Η βελτίωση της αξιοποίησης των υδάτινων πόρων

Η αρδευόμενη έκταση μπορεί να αυξηθεί με μικρά έργα (φράγματα, υδατοδεξαμενές) που συγκεντρώνουν επιφανειακά νερά για άρδευση και εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων. Το ορεινό ανάγλυφο του νομού προσφέρεται για τέτοια έργα με τα οποία αμβλύνεται ο κύριος περιορισμός για την ανάπτυξη της γεωργίας.

Με τους περιορισμούς που υπάρχουν είναι αμφίβολο αν οι διαθέσιμοι πόροι αρκούν για μερική έστω κάλυψη των σχετικών αναγκών. Η Νομαρχία μπορεί να συμβάλλει κυρίως με τη λεπτομερή καταγραφή των τοποθεσιών που προσφέρονται για φράγματα και υδατοδεξαμενές, με τη διερεύνηση της ύπαρξης υπόγειων υδροφορέων που είναι αξιοποιήσιμοι και ακόμη, αν διαθέτει πόρους, με την ανάληψη κατασκευής ορισμένων έργων. Ενδεικτικά αναφέρονται η ολοκλήρωση του αρδευτικού δικτύου του Βελβεντού και το έργο που απαιτείται για την άρδευση των αγροκτημάτων των Δ.Ελίμειας και Αιανής.

iv. Η αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων

Σε κάθε περιοχή παρουσιάζονται ειδικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίζονται από τις Νομαρχιακές Γεωτεχνικές Υπηρεσίες, πρόκειται κυρίως για φυτοπαθολογικά προβλήματα και προβλήματα ζωνοσών. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Το φυτοπαθολογικό πρόβλημα της καπνοκαλλιέργειας που είναι ο κυλιδωτός μαρασμός της τομάτας, που μπορεί να αντιμετωπιστεί με προληπτική λήψη μέτρων.
- Τα φυτοπαθολογικά προβλήματα της καλλιέργειας πατατόσπορου
- Οι βακτηριώσεις των πυρηνόκαρπων.
- Οι ζωνοσόσι (βρουκέλωση κ.λ.π.).

v. Η Αγροτική Οδοποιία – Λοιπές υποδομές

Έργα αγροτικής οδοποιίας περιλαμβάνονται στο ΠΕΠ ως παράλληλα έργα αναδασμού. Είναι προφανές ότι οι ανάγκες υπερβαίνουν τα προγραμματιζόμενα

έργα, έτσι η παρέμβαση της Νομαρχίας είναι απαραίτητη ιδιαίτερα σε περιοχές που παράγουν ευπαθή προϊόντα ή το δίκτυο αγροτικής οδοποιίας τους είναι εντελώς ανεπαρκές (Βελβεντός – Καστανιά). Εκτός της αγροτικής οδοποιίας απαιτούνται παρεμβάσεις για την ολοκλήρωση του εξηλεκτρισμού και των έργων αξιοποίησης των βοσκοτόπων.

v. Ερευνητική Υποδομή

Η ερευνητική υποδομή του νομού τα τελευταία χρόνια υποβαθμίζεται. Πρόκειται για το Σταθμό Γεωργικής Έρευνας Πτολεμαΐδας, το Σταθμό Γεωργικής Έρευνας Κοίλων, το Δενδροκομικό Σταθμό Σερβίων. Είναι προφανές ότι απαιτούνται παρεμβάσεις έστω και για τη διατήρηση των τοπικών αυτών Ερευνητικών Ιδρυμάτων τα οποία συνέβαλαν στην ανάπτυξη της γεωργίας του νομού. Ο εδαφολογικός χάρτης του νομού είναι απαραίτητος, η πρακτική αξιοποίησή του όμως εξαρτάται από την κλίμακα κατάρτισής του. Με τους πόρους που μπορεί να διαθέτει η νομαρχία θα είναι χρήσιμος για τον ευρύτερο σχεδιασμό των χρήσεων της γης και δεν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη σύνθεση των καλλιεργειών.

3.6. ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η νέα θεώρηση, από τη δεκαετία του 1970, διεκδικεί ένα ολοένα και αυξανόμενο μερίδιο στην προβληματική της ανάπτυξης του γεωργικού τομέα και ευρύτερα κάθε τομέα της οικονομίας. Από πολλά χρόνια δηλώνεται κατηγορηματικά ότι όσες γεωργίες πρασινίσουν θα είναι και αυτές οι οποίες θα ευημερήσουν τα επόμενα χρόνια. Η διαπίστωση αυτή αποκτά μεγαλύτερη αξία στη σημερινή εποχή της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και της αναμενόμενης ανόδου των τιμών των τροφίμων στα επόμενα έτη ως αποτέλεσμα των κλιματικών αλλαγών, της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού και της στροφής προς την παραγωγή βιοκαυσίμων.

Η αειφορική γεωργία ήρθε ως απάντηση στα αδιέξοδα της συμβατικής ή σύγχρονης ή χημικής γεωργίας την οποία ασκούμε σήμερα. Είναι μια προσπάθεια να διασφαλίσουμε την ικανότητα των γεωργικών πόρων να συνεχίσουν να παράγουν τρόφιμα και άλλες ύλες απαραίτητες για την επιβίωση των ανθρώπων, όχι μόνο για μερικές ακόμα δεκαετίες αλλά εσαεί.

Η αειφορική γεωργία προσεγγίζει τα θέματα της γεωργικής παραγωγής εξετάζοντας το σύνολο του γεωργικού συστήματος. Προσπαθεί να εξισορροπήσει την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ισότητα και την οικονομική βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Παράλληλα, φροντίζει για τη διαγενεακή ασφάλεια στη διαθεσιμότητα της τροφής και των άλλων προϊόντων που παράγει η γεωργία.

Η αειφορική γεωργία για να καταστεί πραγματικότητα πρέπει να στηριχθεί στις παρακάτω τέσσερις βασικές αρχές:

- Διατήρηση των φυσικών πόρων που στηρίζουν τη γεωργία,
- Ελαχιστοποίηση των εισροών που προέρχονται εκτός της γεωργικής εκμετάλλευσης,
- Διαχείριση και όχι έλεγχος των εχθρών και παρασίτων μέσα από εσωτερικούς ρυθμιστικούς μηχανισμούς, και
- Επανάκαμψη του γεωργικού συστήματος από τις διαταραχές που προκαλεί η καλλιέργεια και η συγκομιδή

Οι αρχές αυτές συνοψίζονται στον παρακάτω απλό ορισμό για την αειφορική γεωργία:

Αειφορική είναι η γεωργία η οποία παράγει τρόφιμα, ζωοτροφές και φυτικές ίνες σήμερα με τρόπους (γεωργικές πρακτικές) που εξασφαλίζουν τη δυνατότητά μας να παράγουμε τα ίδια προϊόντα και στο μέλλον.

Η πορεία προς την αειφορική γεωργία πρέπει σύντομα να καταστεί μια συνειδητή επιλογή όλων των εμπλεκόμενων φορέων οι οποίοι οφείλουν να ενσωματώσουν τις αρχές της στις κοινωνικές αξίες και πρακτικές της καθημερινής ζωής, στην εκπαίδευση και στην τοπική οικονομία. Η μετάβαση δεν είναι δύσκολη αν αναλογιστούμε ότι ο Μακεδονικός χώρος και ευρύτερα ο Ελλαδικός είναι γεμάτος από αειφορικές πρακτικές που μας κληρονόμησαν οι προηγούμενες γενιές και τις οποίες εμείς απεμπολήσαμε τις τελευταίες δεκαετίες.

4. ΝΕΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Π.Α.Α. 2007-2013 "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ"

Έχοντας αναπτύξει, σε προηγούμενες ενότητες, το περιεχόμενο των επιχειρησιακών αναπτυξιακών προγραμμάτων που τέθηκαν σε εφαρμογή με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης, την ενδυνάμωση του γεωργικού και κτηνοτροφικού κλάδου και την προσέλκυση νέων αγροτών, θα αντλούσαμε σημαντικές πληροφορίες από τα αποτελέσματα μιας ανάλυσης που επικεντρώνεται στον προσανατολισμό των νέων αγροτών και τις σύγχρονες τάσεις του γεωργικού πληθυσμού του νομού Ημαθίας.

Σκοπός της παρούσας ανάλυσης είναι η διερεύνηση της στρατηγικής που χάραξαν οι νέοι αγρότες του Νομού Ημαθίας στα πλαίσια των δεσμεύσεων που αποδέχτηκαν για την ένταξή τους σε αναπτυξιακά προγράμματα στήριξης νέων αγροτών. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι αναπόσπαστο κομμάτι της παρούσας μελέτης αποτελεί η συγκριτική ανάλυση των σύγχρονων τάσεων, που αναπτύχθηκαν με την εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων και την προσέλκυση νέων αγροτών σε σχέση με την μέχρι τότε εικόνα που παρουσίαζε ο νομός από το σύνολο του αγροτικού πληθυσμού. Επίκεντρο της έρευνας αποτελεί η διαφοροποίηση των νέων αγροτών από τους παλαιότερους αλλά και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της οικονομίας της περιοχής.

Στα πλαίσια της έρευνας συγκεντρώθηκαν και επεξεργάστηκαν τα απαραίτητα στοιχεία των εγκριθέντων αιτήσεων συμμετοχής στο Π.Α.Α. "Αλέξανδρος Μπαλτατζής", δίνοντας έμφαση στις προτιμήσεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τον τομέα προσανατολισμού, το είδος καλλιέργειας, της ηλικιακή τους σύνθεση, το ύψος της επιδότησης καθώς και τις προβλέψεις αύξησης των εισοδημάτων. Η ανάλυσή μας ολοκληρώνεται με τον υπολογισμό του σύνθετου ποσοστού ετήσιας ανάπτυξης των εισοδημάτων από την εφαρμογή του προγράμματος που στη συνέχεια θα αποτελέσει κριτήριο για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας των επενδύσεων.

Το πρώτο στάδιο της ανάλυσης έγκειται στη συγκέντρωση των στοιχείων προς επεξεργασία. Κάθε πληροφορία που σχετίζεται με κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του συνολικού αγροτικού πληθυσμού για την περίοδο 1991-2009, αντλήθηκε από

τη Διεύθυνση Γεωργίας του Νομού Ημαθίας. Πιο συγκεκριμένα, η συγκέντρωση των στοιχείων των εγκεκριμένων αιτήσεων επιδότησης νέων αγροτών κατά το έτος 2009 πραγματοποιήθηκε από προσωπική αναζήτηση σε φακέλους της αρμόδια υπηρεσίας, έχοντας λάβει από την ίδια τη σχετική άδεια πρόσβασης στα αρχεία της υπηρεσίας. Ανασταλτικός παράγοντας στη συγκέντρωση των απαραίτητων πληροφοριών αποτέλεσαν η ελλιπής οργάνωση της υπηρεσίας και η απροθυμία συνεργασίας αρκετών υπαλλήλων, επιτρέποντας την πρόσβαση μόνο στις εγκρίσεις του έτους 2009, ενώ για τα προηγούμενα έτη 2001-2006 κατέστη αδύνατη η αναζήτηση και επεξεργασία των δεδομένων λόγω της αναποτελεσματικής αρχειοθέτησής τους από την υπηρεσία.

4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ

Εξετάζοντας τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα (Πίνακας 4.1) διαπιστώνουμε ότι από σύνολο 49.648 απασχολούμενων στην περιοχή παρέμβασης το μεγαλύτερο ποσοστό στην ενασχόληση του τοπικού πληθυσμού καταλαμβάνει ο δευτερογενής τομέας, με ποσοστό 32,4%, ενώ από την άλλη ο πρωτογενής και τριτογενής καταλαμβάνουν ποσοστό 29,9% και 25,5% αντίστοιχα.

Πίνακας 4.1. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ LEADER + (1991)

Δήμος	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ					
	Σύνολο	%	1γεννής	2γεννής	3γεννής	δε δήλωσαν
Βεργίνα	1096	93,28	691	92	254	59
Βέροια	1158	93,39	374	271	483	30
Δοβρά	261	89,69	97	61	79	24
Μακεδονίδα	922	92,02	524	171	192	35
Μελίκη	3259	92,69	2222	348	599	90
Νάουσα	7645	87,20	1333	2991	3096	225
ΣΥΝΟΛΟ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ				49.648		
				Άρρενες		35.896
				Θήλεις		13.752

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Ν. Ημαθίας

Από μία εκτίμηση για τους απασχολούμενους του 2008, φαίνεται ότι ενώ έχει αυξηθεί ο αριθμός των απασχολούμενων στην περιοχή παρέμβασης μεταξύ του έτους 1999 και 2007 κατά 6,2%, μειώθηκε κατά -5,3% και -4,2% στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα αντίστοιχα, ενώ αλματώδης αύξηση παρουσιάζεται στον τριτογενή τομέα με ποσοστό 39,8%. Στην κατάσταση αυτή συμβάλλει το γεγονός της απομάκρυνσης των νέων από την πρωτογενή παραγωγή, λόγω μη ικανοποιητικών συνθηκών επιβίωσης, ανυπαρξία ελκυστικών μορφών απασχόλησης και δραστηριοποίησης των νέων. Ενώ η περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται κατά φύση αγροτική, δυστυχώς το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού που ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα, είναι ηλικίας άνω των 50 χρόνων ενώ μεγάλο μέρος του αγροτικού πληθυσμού απαρτίζεται από συνταξιούχους. Σαν αποτέλεσμα της κατάστασης που χαρακτηρίζει τον πρωτογενή τομέα, παρουσιάζεται η πτώση του δευτερογενούς τομέα, με την μείωση των απασχολούμενων κατά 4,2%.

Επικρατούσες συνθήκες Πρωτογενούς Τομέα

Γεωργία

Κυρίαρχη στην περιοχή παρέμβασης φαίνεται πως είναι η καλλιέργεια Ροδακινιάς, η οποία καταλαμβάνει περίπου τριπλάσια έκταση σε σχέση με την αμέσως επόμενη καλλιέργεια, αυτή της Μηλιάς. Μεγάλο μερίδιο καταλαμβάνει η καλλιέργεια της ροδακινιάς στο αγρόκτημα Νάουσας(περιοχή όπου το ροδάκινο είναι Π.Ο.Π). Γεγονός που δικαιολογεί και τον κυρίαρχο ρόλο που διαδραματίζει, μαζί με τα νεκταρίνια, σε επίπεδο εξαγωγών, διατηρώντας μία αυξητική τάση και αντιπροσωπεύοντας το 81,9% της συνολικής ποσότητας των νωπών εξαγόμενων στην περιοχή παρέμβασης για το έτος 2001 ενώ το αντίστοιχο νούμερο στο σύνολο του νομού είναι 63,4%, (βλέπε Πίνακα 4.2).

Πίνακας 4.2. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΝΩΠΩΝ

		Ροδάκινα	Νεκταρίνια	Μήλα	Κεράσια	Πορτοκάλια	Σταφύλια	Καρπούζια
2001	Περ.	10.583,6	2.786,6	167,2	429,1	1.099,9	443,3	101,8
	παρέμβασης Σύν. νομού	48.180,8	17.318,9	9376	3.989,3	21.363,9	7.232	1889
2005	Περ.	15.207	4.294,9	209,4	543,6	285,5	218,9	168,2
	παρέμβασης Σύν. νομού	58.902,3	22.222	8.751	4.722,2	20.377,5	3.876	1.349
2009	Περ.	18.274	5.131,4	1.257,9	37,7	1.884,3	129	316,4
	παρέμβασης Σύν. νομού	72.624	24.383	11.402	2.114	26.034	2.931	2.474

Πηγή: Συνεταιρισμοί της περιοχής παρέμβασης και Διεύθυνση Γεωργίας

Εντυπωσιακό, επίσης είναι το γεγονός ότι στην περιοχή παρέμβασης βρίσκεται συγκεντρωμένο περίπου το 90% των καλλιεργούμενων εκτάσεων κερασιάς και το 50% των εκτάσεων που καλλιεργούνται με Μήλα και Οινοποιήσιμα σταφύλια. Στο θέμα των οινοποιήσιμων σταφυλιών, εμφανίζεται πολύ δυναμική η καλλιέργεια της αμπέλου στις περιοχές Νάουσας και Γιαννακοχωρίου, όπου παράγεται ο χαρακτηρισμένος ως ΟΠΑΠ οίνος «Ξινόμαυρο Νάουσας».

Ιδιαίτερο δυναμισμό παρουσιάζει και η καλλιέργεια Κερασιών στα ορεινά Δ.Δ της Νάουσας, το Ροδοχώρι και το Γιαννακοχώρι, με τα κεράσια Ροδοχωρίου να έχουν χαρακτηριστεί Π.Ο.Π. Σημαντικές είναι και οι εκτάσεις με κερασιές στις περιοχές Νάουσας και Φυτειάς. Όσον αφορά την διάρθρωση των καλλιεργειών τα έτη 1995 έως 2000, αυτή παραμένει περίπου σταθερή, καθώς δεν παρατηρούνται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις στις καλλιεργούμενες εκτάσεις ανά είδος από χρονιά σε χρονιά.

Οι βιολογικές εκτάσεις στο σύνολο των καλλιεργήσιμων εκτάσεων του Νομού αντιπροσωπεύουν το 0,5% και στο σύνολο της περιοχής το 2,07% και αφορούν στα ακτινίδια, αμπέλι, ροδάκινα, κηπευτικά, καλαμπόκι και μηδική. Οι περισσότερες εκτάσεις βιολογικών καλλιεργειών συγκεντρώνονται στους δήμους Νάουσας και Μελίκης, όπου καλλιεργούνται αμπέλια και ακτινίδια αντίστοιχα. Στους υπόλοιπους δήμους της περιοχής παρέμβασης τα καλλιεργούμενα στρέμματα είναι ελάχιστα έως μηδαμινά. Συγκεκριμένα τα καλλιεργούμενα με βιολογικές καλλιέργειες στρέμματα, αντιπροσωπεύουν το 50,2% επί του συνόλου των βιολογικών καλλιεργειών του Νομού και οι παραγωγοί που εφαρμόζουν τη βιολογική γεωργία το 37,8% αντίστοιχα.

Οι βιολογικές καλλιέργειες απουσιάζουν παντελώς από τα ορεινά Δ.Δ. του Δήμου Βέροιας, ενώ στο Δήμο Μακεδονίδος τα υφιστάμενα στρέμματα είναι πολύ λίγα για μία περιοχή η οποία χαρακτηρίζεται από ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό μικροκλίμα για την ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών. Γίνονται προσπάθειες ένταξης εκμεταλλεύσεων με επιτραπέζιο ροδάκινο, το αντιπροσωπευτικό προϊόν του Νομού.

Η εισαγωγή της καλλιέργειας των αρωματικών φυτών έγινε σε συνδυασμό με προηγούμενη επένδυση μέσα από την κοινοτική πρωτοβουλία Leader II μίας μονάδας συσκευαστηρίου αρωματικών φυτών.

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία του νομού Ημαθίας θεωρείται περιορισμένη σε αριθμούς συγκεντρώνοντας το 4,5% περίπου του συνόλου των βοοειδών και το 0,8% περίπου των αιγοπροβάτων της χώρας. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη κυρίως της αιγοπροβατοτροφίας, με κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις που με το πέρασμα των χρόνων γίνονται μεγαλύτερες και επομένως σχετικά πιο αποδοτικές, εξακολουθούν όμως να έχουν μια σειρά προβλημάτων που άπτονται κυρίως σε θέματα εγκαταστάσεων, εκσυγχρονισμού και λειτουργίας. Οι περισσότερες εγκαταστάσεις δεν διαθέτουν άδεια λειτουργίας, είτε γιατί βρίσκονται κοντά στους οικισμούς, είτε γιατί εγκαταστάθηκαν σε κοινόχρηστες κοινοτικές εκτάσεις, ή σε ιδιόκτητες εκτάσεις με ιδιωτικά συμφωνητικά.

Παρακάτω στο Πίνακα 4.3 γίνεται μια παρουσίαση της εξέλιξης της κτηνοτροφίας στην περιοχή παρέμβασης ανά Δημοτικό Διαμέρισμα.

Πίνακας 4.3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΖΩΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Μεταβολή03-09
ΒΟΟΕΙΔΗ	4561	5066	5050	5110	5207	5186	5737	+25,78%
ΠΡΟΒΑΤΑ	16787	20667	21535	21308	23224	24245	23726	+41,33%
ΑΙΓΕΣ	26404	36786	38157	37992	37061	36476	36487	+38,18%
ΧΟΙΡΟΙ	1699	2722	3567	4464	4351	4188	4090	+140,72%
ΟΡΝΙΘΕΣ ΣΥΣΤ. ΕΚΤΡΟΦΗΣ	34000	31442	71442	51650	60450	66750	59350	+74,55%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Ν. Ημαθίας

Όπως λοιπόν φαίνεται από την σύγκριση, παρουσιάζεται μια σημαντική αύξηση του ζωικού κεφαλαίου στην περίοδο 2003 έως 2009, στο σύνολο των κτηνοτροφικών κλάδων με μεταβολή εύρους από 25,78% έως 140,72%, γεγονός που αποδεικνύει ότι παρά τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κτηνοτρόφοι προχωρούν σε βελτιώσεις και επεκτάσεις των μονάδων τους. Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι τα τελευταία πέντε χρόνια παρατηρείται σημαντική αύξηση των βοοειδών (+10,6% μεταβολή από 2001 στο 2009), ενώ στους υπόλοιπους κλάδους υπάρχουν μικρές αυξομειώσεις.

Στοιχεία επίσης της Δ/σης Γεωργίας της Ν.Α. Ημαθίας αποδεικνύουν ότι:

- Υπάρχει μόνο ένα Σφαγείο στην Βέροια, το οποίο και εξυπηρετεί τις ανάγκες όλου του νομού, καθώς φυσικά και της περιοχής μελέτης.
- Η κατάσταση των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων είναι κατά 60-70% καλή. Είναι αρκετά εκσυγχρονισμένες και με άδειες.
- Δεν ισχύει το ίδιο για την αιγοπροβατοτροφία, όπου μικρότερο του 50% είναι εκσυγχρονισμένο σαν ποσοστό και δεν έχει σχεδόν κανένας στάβλος άδεια λειτουργίας που να πληροί τους πρόσφατους περιβαλλοντικούς όρους.

Πίνακας 4.4. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ έτος 2000 περιοχή παρέμβασης

ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	Βοοειδή Αρ. ζώων	Προβατοειδή Αρ. ζώων	Αιγοειδή Αρ. ζώων	Χοιροειδή Αρ. ζώων	Όρνιθες Πτην/φείων
	5737	23726	36487	4090	59350
<i>Επί τοις % συμμετοχή στο σύνολο του νομού</i>	14,36%	33,80%	81,70%	10,70%	48,90%

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Ν. Ημαθίας

Στον Νομό Ημαθίας δεν έχει υιοθετηθεί η βιολογική κτηνοτροφία, κυρίως γιατί ο κανονισμός 1804/99 εφαρμόστηκε με μεγάλη χρονική υστέρηση σε σχέση με τον κανονισμό 2092/92 που ισχύει για την γεωργία, ενώ παράλληλα δεν υπήρχαν και οι αντίστοιχες επιδοτήσεις.

Το πρόγραμμα των ενισχύσεων των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που εφαρμόζουν βιολογική κτηνοτροφία ξεκίνησε από το Υπουργείο την περίοδο του Δεκεμβρίου 2001. Αιτήσεις για είσοδο στον νομό Ημαθίας έγιναν από πέντε παραγωγούς που έχουν τις εγκαταστάσεις τους στα ορεινά δημ. Διαμερίσματα του Δήμου Βέροιας και συγκεκριμένα στα Δ. Διαμερίσματα Κουμαριάς και Καστανιάς (4 κτηνοτρόφοι με σύνολο ζώων 1000 αίγες και 1 κτηνοτρόφος με 65 θηλάζουσες αγελάδες αντίστοιχα).

Μελισσοκομία

Η περιοχή παρέμβασης συγκεντρώνει ένα ποσοστό περίπου 21% σε αριθμό κυψελών σε επίπεδο νομού με αντίστοιχη παραγωγή μελιού γύρω στο 19,5% και παραγωγή κεριού στο 24%. Τα απόλυτα νούμερα του αριθμού των κυψελών, της παραγωγής μελιού δείχνουν μια σταθερότητα στον κλάδο το ίδιο και το ποσοστό συμμετοχής σε σχέση με το σύνολο του νομού Ημαθίας, μια μικρή ανοδική τάση φαίνεται στην παραγωγή κεριού.

Πάρα τα προβλήματα που έχει ο κλάδος παρατηρείται σταθερότητα με τάσεις ανόδου, (βλέπε Πίνακα 4.5). Τα προβλήματα του κλάδου επικεντρώνονται στον ερασιτεχνισμό που επικρατεί στον κλάδο δηλαδή δεν υπάρχουν επαγγελματίες μελισσοκόμοι σε μεγάλο ποσοστό, δεν υπάρχουν μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί στην περιοχή παρέμβασης και κατά επέκταση στο νομό που θα μπορούσαν να αναλάβουν την προώθηση και εμπορία.

Πίνακας 4.5. ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΥΨΕΛΩΝ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΕΛΙΟΥ & ΚΕΡΙΟΥ (σε χιλ/μα)

		Αριθμός κυψελών	Παραγωγή μελιού	Παραγωγή κεριού
2003	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	3825	39170	1370
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	16673	163025	4313
	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	22,94	24,03	31,76
2009	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	3567	35195	1270
	ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	16910	195000	5500
	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	21,09	18,05	23,1

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Ν. Ημαθίας

Κατά μέσο όρο η ετήσια παραγωγή μελιού/ κυψέλη κυμαίνεται στα 10κιλά, αυτό είναι επίσης ένα στοιχείο που δείχνει ότι η μελισσοκομία ασκείται σε μεγάλο βαθμό

από ερασιτέχνες. Στις περισσότερες χώρες που ασχολούνται επαγγελματικά με την μελισσοκομία ο μέσος όρος ετήσιας παράγωγής μελιού/κυψέλη κυμαίνεται ανάμεσα 20 και 49 κιλά.

Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρώπη και συγκεκριμένα η Γερμανία αποτελεί το μεγαλύτερο εισαγωγικό κέντρο μελιού. Όλα τα παραπάνω συμπεράσματα οδηγούν στο γενικότερο συμπέρασμα ότι η χώρα μας γενικότερα και η περιοχή παρέμβασης του νομού Ημαθίας ειδικότερα, λόγω της ευνοϊκής μελισσοκομικής χλωρίδας, έχουν σημαντικά περιθώρια αύξησης της παραγωγικότητας της μελισσοκομίας. Επίσης φαίνεται ότι είναι ένας κλάδος της γεωργίας με μέλλον στις εξαγωγές και στην εύκολη διάθεση του γενικότερα.

Δασοπονία

Σύμφωνα με αναλυτικά στοιχεία της Διεύθυνσης Δασών νομού Ημαθίας για το 2009, η περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει δάση συνολικής έκτασης 574.808 στρεμμάτων, εκ των οποίων 305.478 στρέμματα ανήκουν στο δασαρχείο Βέροιας και 269.330 στρέμματα στο δασαρχείο Νάουσας. Εξ' αυτών 278.120 στρέμματα είναι δασοσκεπής εκμεταλλεύσιμη έκταση. Τα κωνοφόρα καταλαμβάνουν 52.840 στρ. εκ των οποίων 3.510στρ. υπό την εποπτεία του δασαρχείου Βέροιας και 49.330 στρ. του δασαρχείου Νάουσας. Η εκμετάλλευση των δασικών εκτάσεων της περιοχής, γίνεται με βάση τις διαχειριστικές εκθέσεις οι οποίες συντάσσονται είτε από ιδιώτες είτε από δημοσίους υπαλλήλους (δασολόγους) και γίνεται με αυτεπιστασία από τους ιδιοκτήτες ή με ενοικιάσεις σε τρίτους ή με ανάθεση της εκμετάλλευσης στους δασικούς συνεταιρισμούς. Παρακάτω γίνεται μια παρουσίαση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των δασικών συμπλεγμάτων στην περιοχή παρέμβασης, (βλέπε Πίνακα 4.6).

Πίνακας 4.6. ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΕΚΤΑΣΗ (ΣΤΡ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ%
ΔΗΜΟΣΙΟ	45.646	7.94
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ	41.505	7.22
ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΟ	16.060	2.79
ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ	422.814	73.53
ΙΔΙΩΤΙΚΟ	48.783	8.49
ΣΥΝΟΛΟ	574.808	100

Πηγή: Διεύθυνση Δασών Ν. Ημαθίας

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι:

- Με δεδομένο ότι στις δασικές εκτάσεις οι οποίες είναι χαρακτηρισμένες συνιδιόκτητες, βλέπουμε ότι το 20% περίπου είναι έκταση δημοσίου.
- Το μεγαλύτερο μέρος των δασικών εκτάσεων, συνολικά 446.000 στρέμματα, είναι ιδιωτικό, συνεταιριστικό και δημοτικό, γεγονός που διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό τη δυνατότητα ύπαρξης επενδύσεων στις δασικές εκτάσεις.

Η εκμετάλλευση του μεγαλύτερου ποσοστού των δασικών εκτάσεων γίνεται με βάση διαχειριστικές μελέτες οι οποίες καθορίζουν και την κύρια κατεύθυνση διαχείρισης του κάθε συμπλέγματος. Τα αντίστοιχα ποσοστά είναι: σε σύνολο 574χιλ.στρεμμάτων, τα 47χιλ στρέμματα μόνο δεν διαθέτουν διαχειριστικές μελέτες, ένα ποσοστό δηλαδή 8.1%.

Πίνακας 4.7. Παραγωγή Δασικών Προϊόντων

A/A	Δασοπονικό Είδος	Χρήσιμη ξυλεία(σε κ.μ)	Καυσόξυλα σε τόνους
	A. Πλατύφυλλα		
1	Οξιά	5.126	12.398
2	Καστανιά	2.053	2.113
3	Δρυός	19	19.512
	Σύνολο Πλατύφυλλων	7.198	34.023

	B. Κωνοφόρα		
1	Μ. Πεύκη	4.064	1.028
2	Ελάτη	249	0
	Σύνολο Κωνοφόρων	4.313	1.028
	Γενικό Σύνολο	11.511	35.051

Πηγή: Διεύθυνση Δασών Ν. Ημαθίας

Η περιοχή ως πηγή δασικού πλούτου παράγει όλη σχεδόν την ξυλεία, του νομού με το ποσοστό να αγγίζει το 100%, τόσο στην Χρήσιμη Ξυλεία όσο και στα Καυσόξυλα. Οι χρήσεις του δασικού πλούτου συμμετέχουν σημαντικά στη διαμόρφωση του εισοδήματος της περιοχής.

Όσον αφορά στην ηλικιακή σύνθεση των απασχολουμένων με τον πρωτογενή τομέα, τα μεγαλύτερα ποσοστά του πληθυσμού αναφέρονται στις μεγάλες ηλικίες, όπου το 33,72% του συνόλου είναι συνταξιούχοι και το 26% είναι άνω των 50 ετών, ενώ στις ιδιαίτερα παραγωγικές ηλικίες των κάτω των 30 ετών το ποσοστό φθάνει μόλις στο 4,88%. Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι συγκριτικά με την απογραφή του 2001, ο ενεργός αγροτικός πληθυσμός έχει αυξηθεί κατά 2,3% στην περιοχή παρέμβασης.

4.2. ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

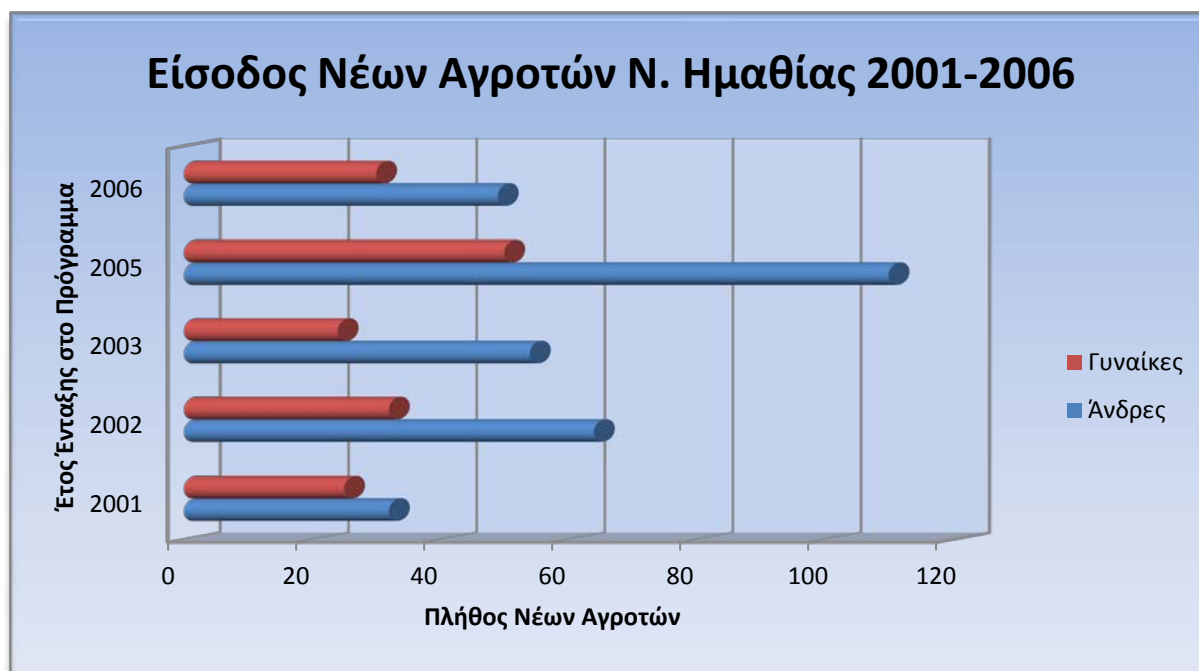
Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) "Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου (ΕΠΑΑ-ΑΥ) 2000-2006", ο Ν. Ημαθίας απέκτησε 470 νέους αγρότες, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 4.8, κατά τη χρονική περίοδο 2001-2006, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατάφερε να συγκεντρώσει και να μας παραχωρήσει η Διεύθυνση Γεωργίας του Ν. Ημαθίας.

Πίνακας 4.8. Προσέλκυση Νέων Αγροτών μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την περίοδο 2001-2006

	2001	2002	2003	2005	2006	Σύνολα
Άνδρες	32	64	54	110	49	309
Γυναίκες	25	32	24	50	30	161
Σύνολα	57	96	78	160	79	470

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Διάγραμμα 4.1. Είσοδος Νέων Αγροτών Ν. Ημαθίας 2001-2006

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Τόσο από τα στοιχεία του πίνακα όσο και από τη διαγραμματική απεικόνιση γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι το πρόγραμμα χρειάστηκε χρόνο ώστε να "ωριμάσει" και να προσελκύσει σημαντικό πλήθος νέων αγροτών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το πρόγραμμα ξεκίνησε το 2000 με την πρώτη προκήρυξη να λαμβάνει χώρα το έτος 2001, επιτυγχάνοντας την προσέλκυση μόνο 57 νέων αγροτών στην περιοχή σε αντίθεση με την επόμενη χρονιά που παρατηρείται σχεδόν διπλάσια είσοδος. Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του προγράμματος διαπιστώνουμε ότι δεν είχε την ίδια

απήχηση σε άνδρες και γυναίκες καθώς οι τελευταίες αποτελούν μόλις τα 4/9 του συνολικού πλήθους εισακτέων.

Σε αντίθεση με το 2001, το 2002 παρατηρείται σημαντική αύξηση προσελκυσμένων νέων αγροτών τόσο στον ανδρικό όσο και στο γυναικείο πληθυσμό. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι κατά το συγκεκριμένο έτος η αναλογία ανταπόκρισης στο πρόγραμμα μεταξύ ανδρών γυναικών είναι 2 άνδρες προς 1 γυναίκα, ακριβώς το διπλάσιο πλήθος και ως προς το "ασθενές" φύλο αλλά και ως προς τον αντίστοιχο αριθμό νεοεισακτέων ανδρών αγροτών της προηγούμενης χρονιάς.

Το 2003 σημειώνεται μία μείωση στην είσοδο νέων αγροτών, εντονότερη δε στο γυναικείο φύλο, ένα φαινόμενο που δε συμβαδίζει με τις γενικές τάσεις της αγροτικής απασχόλησης σε πανελλαδικό επίπεδο, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στην ανάλυση του ο στατιστικολόγος Σπανέλλης Λ.¹².

Το 2005 είναι η χρονιά που εμφανίζει τη σημαντικότερη προσέλκυση νέων αγροτών, διπλάσιου πλήθους από τους αντίστοιχους του 2003 και για τα δύο φύλα. Η αύξηση αυτή δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αδικαιολόγητη, αν και πλησιάζουμε προς την ολοκλήρωση του προγράμματος, αναλογίζοντας κανείς ότι κατά το 2004 δεν είχε προκηρυχτεί πρόσκληση αφήνοντας πολλούς ενδιαφερόμενους στην αναμονή έως το 2005 οπότε και προκηρύχτηκε η τέταρτη πρόσκληση.

Το 2006 η ανταπόκριση των νέων αγροτών παρουσιάζει πτωτική τάση αγγίζοντας τα επίπεδα του 2003, ως απόρροια του ανασφαλούς κλίματος που επικρατεί πλέον στον κλάδο, δεδομένου ότι πολλοί κτηνοτρόφοι βρίσκονται σε κατάσταση ομηρείας, καθώς αν και από το 2003 έχουν υποβάλλει σχέδια βελτίωσης προκειμένου να χρηματοδοτηθούν από τα κονδύλια του ΕΠΑΑΥ, δεν έχουν ακόμη υπογραφεί οι σχετικές αποφάσεις έγκρισης από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και

---

¹²"... Ένα επιπλέον μέγεθος για την περιγραφή της κατάστασης της αγροτικής οικονομίας είναι η απασχόληση. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Η απασχόληση ως συνολικό εργατικό δυναμικό στις εκμεταλλεύσεις, εκφρασμένο σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας που αντιστοιχεί σε πλήρη απασχόληση (σύμφωνα με την κοινοτική μεθοδολογία), καταδεικνύει μια μεικτή τάση σε όλη την διάρκεια περιόδου 2001-2010, ήπιων διακυμάνσεων με εξαίρεση εκείνη του 2003 όταν η απασχόληση ενισχύθηκε κατά +8,61% σε σύγκριση με το 2002...",
(http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/Works/AGROTIKI%20OIKONOMIA.pdf)

Τροφίμων¹³. Δραματική πτώση, της τάξης του 55% σε σχέση με το 2005, εμφανίζει το πλήθος των νεοεισακτέων ανδρών αγροτών. Παράλληλα, αίσθημα φόβου κυριεύει πολλούς νέους αγρότες, καθώς αντιμετωπίζουν σοβαρότατο κίνδυνο να βγουν εκτός προγράμματος, είτε διότι θα έχουν συμπληρώσει το 40ό έτος της ηλικίας οπότε δεν θα μπορούν να ενταχθούν καν στο πρόγραμμα, είτε γιατί δεν θα έχουν ολοκληρώσει το Σχέδιο Δράσης εντός τριετίας και θα πρέπει να επιστρέψουν την πρώτη δόση.

Με την ολοκλήρωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου (ΕΠΑΑ-ΑΥ) 2000-2006", ο αγροτικός κλάδος μεταβαίνει σε μία περίοδο που χαρακτηρίζεται από στασιμότητα, διάρκειας 2 ετών, αναμένοντας την εφαρμογή νέου αναπτυξιακού προγράμματος. Για την περίοδο 2007-2013, υπάρχει ένα ενιαίο για όλη τη χώρα Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α. 2007-2013 Αλέξανδρος Μπαλατατζής). Η αναμονή του κλάδου λαμβάνει τέλος το 2009 καθώς στις 27-01-2009 προκηρύσσεται η 1η πρόσκληση υποβολής αιτήσεων ενίσχυσης. Έτσι το 2009¹⁴ για το Νομό Ημαθίας εγκρίνονται συνολικά 252 αιτήσεις, σύμφωνα με Πίνακα 4.9, εκ των οποίων μόλις το 38% αφορά το γυναικείο φύλο (βλέπε Διάγραμμα 4.2).

Πίνακας 4.9. Προσέλκυση Νέων Αγροτών μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την περίοδο 2009

Άνδρες	157
Γυναίκες	95
Σύνολο	252

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

¹³<http://www.xirotiri.gr/koinobouleitiki-drastiriotita-2000-2007/dimosieiseis-sxolia/se-omireia-oi-ktinotrofoi-apo-tin-aigi.html>

¹⁴ Αναλυτικά στοιχεία παρουσιάζονται στο Παράρτημα.

Διάγραμμα 4.2. Είσοδος Νέων Αγροτών Ν. Ημαθίας 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Έχοντας ήδη παρουσιάσει τον βαθμό συγκέντρωσης του πρωτογενή τομέα και τη γεωγραφική κατανομή του, ανά δήμο, βάσει του προγράμματος Leader το 1991 (βλέπε Πίνακα 4.1), υπενθυμίζουμε ότι ο δήμος Μελίκης παρουσίαζε τον υψηλότερο βαθμό συγκέντρωσης στον πρωτογενή τομέα με 2222 απασχολούμενους, ενώ αμέσως μετά ακολουθούσε ο δήμος Νάουσας με 1333 απασχολούμενους. Οι δήμοι Βεργίνας και Μακεδονίδας εμφάνιζαν μία μικρότερη συγκέντρωση στον πρωτογενή τομέα, ενώ ακόμα λιγότερους απασχολούμενους στον αγροτικό τομέα φιλοξενούσαν οι δήμοι Βέροιας και Δόβρα.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του 2009, πόσο διαφοροποιείται η γεωγραφική κατανομή των νέων αγροτών σε αντιπαράθεση με την εικόνα που παρουσίαζε ο κλάδος σχεδόν δύο δεκαετίες πριν; Στο Διάγραμμα 4.3 που ακολουθεί φαίνεται ξεκάθαρα ότι η Νάουσα κυριαρχεί σε σύγκριση με τους υπόλοιπους δήμους ως προς προσέλκυση νέων αγροτών ακολουθούμενη από το δήμο Ανθεμίων, με 48 και 38 εγκεκριμένες αιτήσεις αντίστοιχα. Στη συνέχεια ακολουθούν οι δήμοι Αγίου Παύλου, Δόβρα και Ειρηνούπολης με παραπλήσια συγκέντρωση νέων αγροτών που κυμαίνονται μεταξύ 24 με 26 στο πλήθος τους. Σε λίγο χαμηλότερα επίπεδα συναντάμε τους δήμους Αλεξάνδρειας, Πλατέως, Βέροιας και Αντιγονιδών για τους οποίους εγκρίθηκαν κατά μέσο όρο 19 αιτήσεις για κάθε δήμο. Τέλος, τη

χαμηλότερη προσέλκυση νέων αγροτών εμφανίζουν οι δήμοι Βεργίνας, Μακεδονίδος και Μελίκης με μόλις πέντε εγκεκριμένες αιτήσεις για κάθε δήμο.

Διάγραμμα 4.3. Γεωγραφική Κατανομή Νέων Αγροτών ανά Δήμο για την περίοδο 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Αξιοσημείωτη είναι η αισθητή υποχώρηση που παρουσιάζει ο κλάδος στο δήμο Μελίκης, ο οποίος ενώ κατείχε την πρώτη θέση το 1991 βρέθηκε στο τέλος της κατάταξης το 2009 επιτυγχάνοντας την προσέλκυση μόνο 5 νέων αγροτών. Ανατροπή στην κατάταξη εμφανίζουν με πτώση και οι δήμοι Βεργίνας και Βέροιας, ενώ αντιθέτως μικρή άνοδο φαίνεται να παρουσιάζει ο δήμος Δόβρα με μία αξιόλογη προσέλκυση 18 νέων αγροτών δεδομένου ότι το 1991 το πλήθος όλων των αγροτών δεν ξεπερνούσε τους 100, ένα πλήθος ιδιαίτερα μικρό για τα τότε δεδομένα όταν οι υπόλοιποι δήμοι συγκέντρωναν 1000 ή και 2000 αγρότες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο δήμος Νάουσας, διατηρώντας μία σταθερή ανοδική πορεία που τον κατατάσσει στην πρώτη θέση, καθώς κατάφερε να συγκεντρώσει το 19% των εγκεκριμένων αιτήσεων για το 2009. Τέλος, έντονη είναι

η παρουσία των νέων αγροτών για τους δήμους Ανθεμίων και Αγίου Παύλου καθώς κατέχουν την δεύτερη και την τρίτη θέση αντίστοιχα για το 2009, ενώ το 1991 δεν εμφανίζονται καθόλου στους πίνακες κατάταξης γεγονός που υποδηλώνει ότι οι συγκεκριμένες περιοχές δεν παρουσίαζαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον κλάδο.

Όσον αφορά την ηλικιακή σύνθεση των νέων αγροτών, σύμφωνα με το Διάγραμμα 4.4, παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση σε σύγκριση με τα παλαιότερα δεδομένα του συνόλου των αγροτών του νομού, βάσει των οποίων το μεγαλύτερο μέρος του αγροτικού πληθυσμού αποτελούνταν από συνταξιούχους και άτομα άνω των 50 ετών με ποσοστά 33,72% και 26 αντίστοιχα, ενώ οι νέοι κάτω των 30 ετών αποτελούσαν μόλις το 4,88% του αγροτικού πληθυσμού.

Διάγραμμα 4.4. Ηλικιακή Σύθεση Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Το ενδιαφέρον των νεότερων σε ηλικία ατόμων για τη συμμετοχή τους στο αναπτυξιακό πρόγραμμα είναι σαφέστατα μεγαλύτερο. Πιο συγκεκριμένα, το 62,7% των συνολικών εγκεκριμένων αιτήσεων, δηλαδή 158 αιτήσεις από τις 252, αφορούν στην επιδότηση νέων αγροτών ηλικίας 30 ετών και κάτω. Λαμβάνοντας

υπόψη των ηλικιακό περιορισμό του προγράμματος, σύμφωνα με τον οποίο οι επιδοτούμενοι δε θα πρέπει να υπερβαίνουν το 40ο έτος της ηλικίας τους, παρατηρούμε ότι μόνο 6 άτομα επιτυγχάνουν την ένταξή τους στο πρόγραμμα αγγίζοντας το ανώτατο όριο του περιορισμού. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται σε άτομα που έχουν γεννηθεί τα έτη 1981 έως 1983 και πρόκειται για πλέον παραγωγικές ηλικίες των 26 έως 28 ετών, ένα φαινόμενο που συμβάλλει σημαντικά στην καταπολέμηση της γήρανση του αγροτικού πληθυσμού.

Μελετώντας τα είδη εκμετάλλευσης των νέων αγροτών, όπως αυτά παρουσιάζονται αναλυτικά στο Διάγραμμα 4.5, μπορούμε να εξάγουμε σημαντικά συμπεράσματα για το βαθμό στο οποίο διαφοροποιήθηκαν οι τάσεις και ο προσανατολισμός των νέων αγροτών σε σχέση με τις μέχρι τότε ισχύουσες τάσεις.

Διάγραμμα 4.5. Είδη εκμετάλλευσης Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι από τις 252 εγκεκριμένες αιτήσεις μόνο οι 5 κτηνοτροφικό προσανατολισμό. Παρά το γεγονός ότι η περιοχή παρουσιάζει μία σημαντική ανάπτυξη των κτηνοτροφικών κλάδων για την περίοδο 2003 - 2009 στο σύνολο του κτηνοτροφικού πληθυσμού, όπως αναφέραμε νωρίτερα (βλέπε Πίνακα 4.3), οι νέοι αγρότες, αναλογιζόμενοι τα προβλήματα που ήδη έχουν παρουσιαστεί, δεν επιλέγουν την ενασχόλησή τους με την κτηνοτροφία και στρέφονται κυρίως στο γεωργικό τομέα.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στον γεωργικό τομέα παρατηρούμε ότι κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζουν οι μόνιμες καλλιέργειες με ποσοστό 34,52% των συνολικών εγκρίσεων, ενώ αμέσως μετά ακολουθούν οι μόνιμες καλλιέργειες παραγωγής οπωρών και συνδυασμός κηπευτικών οι οποίες αποτελούν το 26,98% και το 24,60% από το σύνολο των εγκεκριμένων αιτήσεων αντίστοιχα. Μικρότερο ενδιαφέρον φαίνεται να εμφανίζουν οι πολυκαλλιέργειες, κυρίως λόγω της πολυπλοκότητάς τους, και τα κηπευτικά θερμοκηπίου, καθώς το κόστος κατασκευής τους είναι ιδιαίτερα υψηλό και πολλοί αγρότες είτε αδυνατούν, είτε διστάζουν να προβούν σε τόσο μεγάλες επενδύσεις, σε μία περίοδο που χαρακτηρίζεται από έντονη πολιτική και οικονομική αστάθεια.

Με μία γρήγορη ματιά στο Παράρτημα, παρατηρούμε ότι η καλλιέργεια Ροδακινιάς αποτελεί την επικρατέστερη επιλογή των νέων αγροτών, καθώς οι 161 νέοι αγρότες (βλέπε Πίνακα 4.10) μεταξύ των άλλων προϊόντων καλλιεργούν και ροδάκινα, συνεχίζοντας κατά μία έννοια την "παράδοση" της περιοχής. Δυναμική είναι επίσης και η παρουσία των καλλιεργήσιμων εκτάσεων σε νεκταρίνια, και στο σημείο αξίζει να θυμηθούμε ότι μαζί με τα ροδάκινα αποτελούν τα σημαντικότερα εξαγωγικά προϊόντα της περιοχής διαχρονικά (βλέπε Πίνακα 4.2).

Πίνακας 4.10. Σημαντικότερα Καλλιεργούμενα Είδη Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Καλλιεργούμενο Είδος	Σύνολο Νέων Αγροτών
Ροδάκινα	169
Νεκταρίνια	80
Μήλα	72
Κεράσια	52
Δαμάσκηνα	31
Μπάμιες	22
Μαρούλια	18
Αχλάδια	18
Ντομάτα	17
Ακτινίδια	12
Σταφύλια (Αμπέλια)	6

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Η καλλιέργεια μήλων βρίσκεται εξ ίσου υψηλά στις προτιμήσεις των νέων αγροτών, επιβεβαιώνοντας για μία ακόμα φορά την συμπόρευσή τους με το σύνολο του αγροτικού πληθυσμού στο νομό, που σε συνδυασμό με την επίσης υψηλή προτίμηση καλλιέργειας κερασιάς υποδεικνύει τη σταθερότητα του, αναλλοίωτου με την πάροδο των γενεών, αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής.

Παρά τον ισχυρότατο βαθμό ταύτισης των νέων αγροτών με το σύνολο του αγροτικό πληθυσμού, παρατηρούνται και ορισμένες διαφοροποιήσεις. Οι διαφοροποιήσεις αυτές έγκεινται τόσο στο περιορισμένο ενδιαφέρον καλλιέργειας σταφυλιών των νέων αγροτών, δεδομένου ότι η περιοχή φημίζεται για την παραγωγή οινοποιήσιμων σταφυλιών, αλλά και του ανύπαρκτου ενδιαφέροντος παραγωγής πορτοκαλιών αν αναλογιστεί κανείς ότι αποτελεί ένα από σπουδαιότερα εξαγωγικά προϊόντα της περιοχής (βλέπε Πίνακα 4.2). Αντιθέτως, σε σχέση με τις ισχύουσες συνθήκες, οι νέοι αγρότες έχουν στρέψει την προσοχή τους στην καλλιέργεια μπάμιας, μαρουλιού και ντομάτας τόσο κανονικής όσο και

βιολογικής, προϊόντα για τα οποία δεν καταγράφεται κάποια σημαντική προτίμηση από το σύνολο του αγροτικού πληθυσμού του νομού.

Σημαντικές πληροφορίες για την αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών προγραμμάτων μπορούμε να αντλήσουμε μέσα από την ανάλυση ορισμένες καθοριστικών παραγόντων όπως η έκταση των καλλιεργειών, τις μονάδες ανθρώπινης εργασίας (ΜΑΕ¹⁵), το γεωργικό εισόδημα και το ύψος ενίσχυσης των νέων αγροτών.

Όσον αφορά στην έκταση¹⁶ της καλλιέργεια παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των νέων αγροτών κατέχει καλλιέργειες μεταξύ 19,06 έως 27,6 στρεμμάτων φτάνει τους 83 αγρότες, ενώ δεν είναι λίγοι οι κατέχοντες πάνω από 27,6 και έως 36,13 στέμματα καλλιεργήσιμης έκτασης (βλέπε Διάγραμμα 4.6).

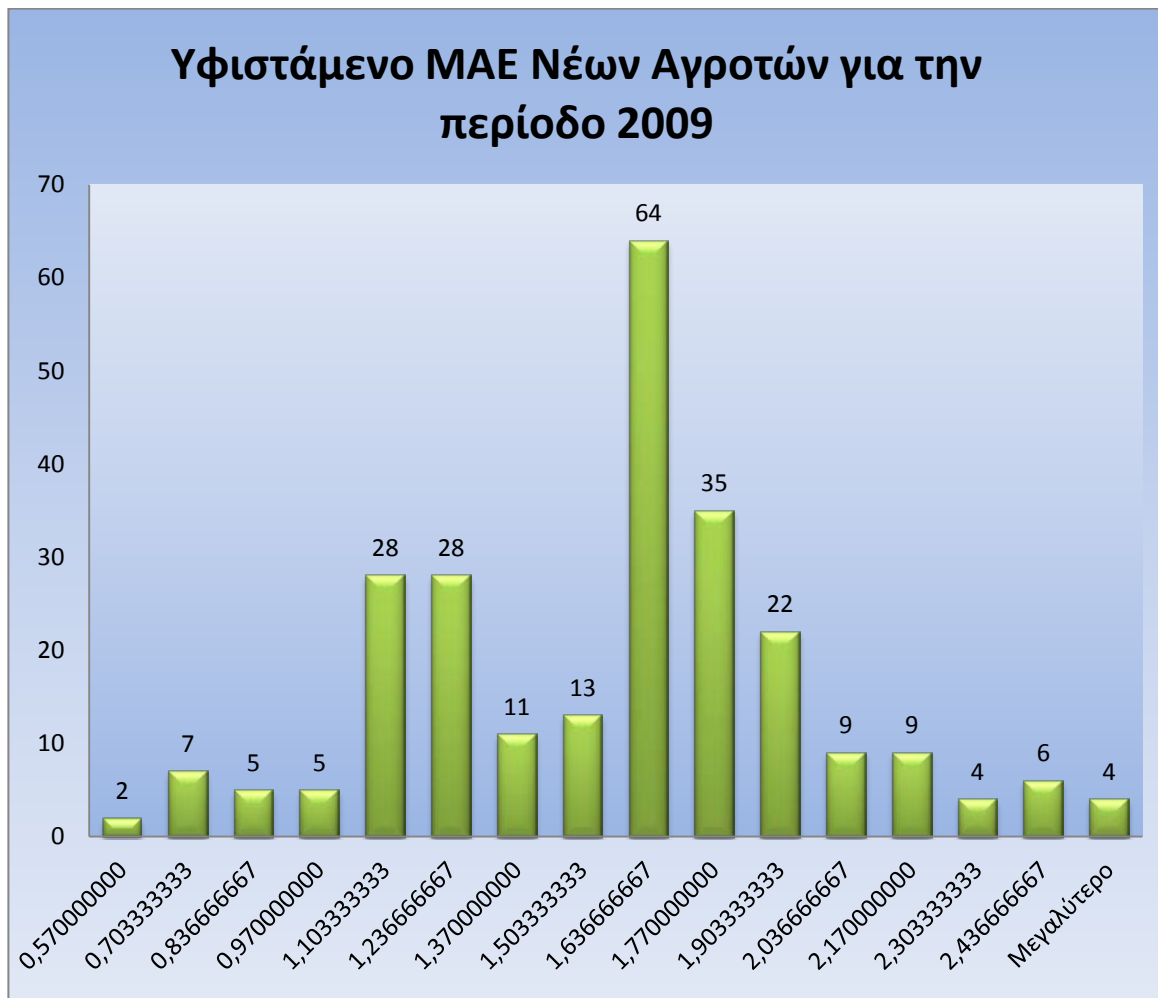
Διάγραμμα 4.6. Υφιστάμενη Έκταση Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

¹⁵ 1 ΜΑΕ = 1750εργατοώρες

¹⁶ Η δημιουργία των Ιστογραμμάτων πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια του προγράμματος excel από το υπομενού "Ανάλυση Δεδομένων" του βασικού μενού "Δεδομένα"

Σημαντική είναι και η παρουσία αγροτών με εκτάσεις από 10,53 έως 19,06 και 36,13 έως 44,66 στρέμματα, καθώς παρουσιάζουν ακριβώς το ίδιο πλήθος και οι δύο αυτές κλάσεις, με 35 αγρότες η καθεμία. Για εκτάσεις μεγαλύτερες των 44,66 στρεμμάτων παρατηρείται πολύ μικρή συγκέντρωση αγροτών και μάλιστα για τις πλέον μεγαλύτερες εκτάσεις αναφερόμαστε σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Οι υφιστάμενες απαιτήσεις των καλλιεργήσιμων εκτάσεων υπολογίζονται σύμφωνα με το υφιστάμενο MAE¹⁶ όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 4.7.

Διάγραμμα 4.7. Υφιστάμενο MAE Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Σύμφωνα λοιπόν με το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνουμε ότι 64 από τους 252 νέους αγρότες σημειώνουν υφιστάμενο MAE μεταξύ 1,5 - 1,64, ενώ υψηλό είναι και

το πλήθος των αγροτών με ΜΑΕ από 0,97 έως 1,24 και 1,64 έως 1,9. Κατά πολύ μικρότερο είναι το πλήθος των αγροτών με ΜΑΕ μεγαλύτερο από 1,9 και μικρότερο από 0,97.

Εξετάζοντας το υφιστάμενο γεωργικό εισόδημα¹⁶, παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι αγρότες συγκεντρώνουν εισοδήματα που κυμαίνονται από περίπου 11 έως 14 χιλιάδες ευρώ και 16,5 με 20 χιλιάδες ευρώ, 74 και 72 αγρότες αντίστοιχα, (βλέπε Διάγραμμα 4.8).

Διάγραμμα 4.8. Υφιστάμενο Γεωργικό Εισόδημα Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Εξετάζοντας το παραπάνω διάγραμμα, διαπιστώνουμε ότι το μισό πλήθος των νέων αγροτών εμφανίζει εισοδήματα μικρότερα των 16,5 χιλιάδων ευρώ, ενώ ελάχιστοι ανήκουν σε εισοδηματικές κατηγορίες άνω των 28 χιλιάδων ευρώ.

Σχετικά με το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης που χορηγήθηκαν οι νέοι αγρότες μέσω του προγράμματος μπορούμε να διακρίνουμε τρεις κατηγορίες όπως αυτές παρουσιάζονται στον Πίνακα 4.11.

Πίνακας 4.11. Ύψος Επιχορήγησης Νέων Αγροτών για την περίοδο 2009

Ύψος Οικονομικής Ενίσχυσης	Σύνολο Νέων Αγροτών
12.500ευρώ	8
15.000ευρώ	177
17.500ευρώ	17
20.000ευρώ	50

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Η πλειοψηφία των νέων αγροτών έλαβε, μέσω του προγράμματος, οικονομική ενίσχυση αξίας 15.000ευρώ, ενώ μόλις το 1/5 των εγκεκριμένων αιτήσεων χρηματοδοτήθηκε με 20.000ευρώ.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυσή μας, σχετικά με τα αποτελέσματα που επέφερε η εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων στην αγροτική οικονομία του Ν. Ημαθίας, παρουσιάζουμε μία μελέτη που αναφέρεται στον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης των αγροτών εισοδημάτων. Για τον υπολογισμό του σύνθετου ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης ή ποσοστού ετήσιας ανάπτυξης CARG (Compound Annual Growth Rate)¹⁷ λαμβάνεται υπόψη τόσο το υφιστάμενο εισόδημα όσο και το μελλοντικό, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τους επιμέρους φακέλους των εγκεκριμένων χορηγήσεων. Ο δείκτης CARG αποτελεί ένα μέτρο σύγκρισης μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου ως προς ένα οικονομικό κυρίως μέγεθος όπως το εισόδημα και περιγράφεται από την ακόλουθη σχέση:

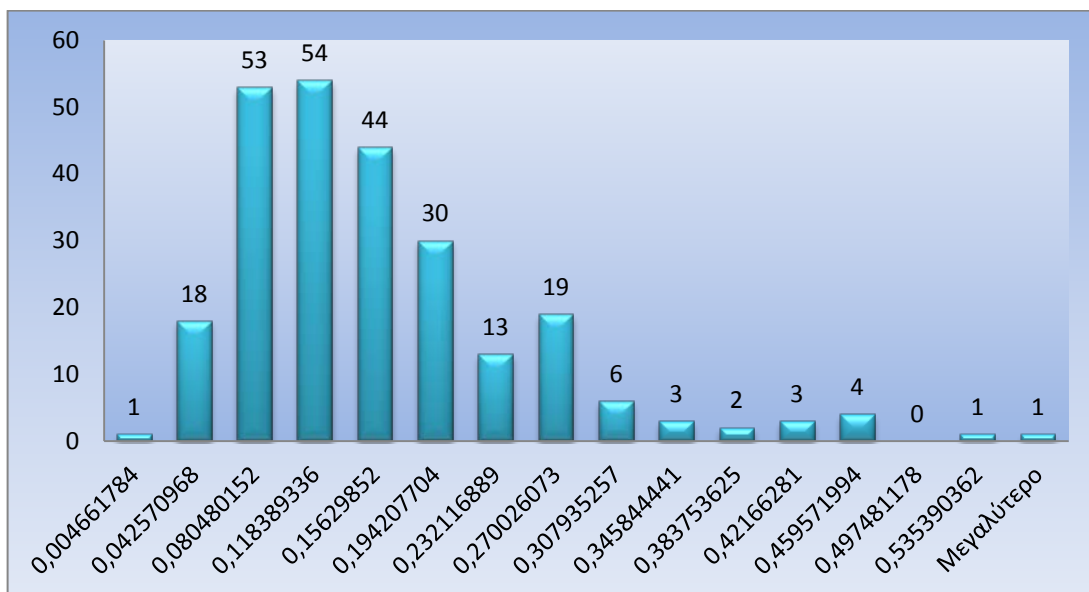
$$CARG_{(0,n)} = \left(\frac{\text{Μελλοντικό Εισόδημα}}{\text{Υφιστάμενο Εισόδημα}} \right)^{\frac{1}{n}} - 1$$

όπου n τα χρόνια που μεσολαβούν μέχρι την επίτευξη του μελλοντικού εισοδήματος.

¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Compound_annual_growth_rate

Σύμφωνα λοιπόν τον παραπάνω τύπο, και έχοντας συγκεντρώσει όλες τις απαιτούμενες τιμές των επιμέρους εισοδημάτων, προβήκαμε στον υπολογισμό του δείκτη για διάρκεια 3 και 5 ετών, των οποίων τα αποτελέσματα παρατίθενται στο Παράρτημα Α' στις στήλες GARG₃ και CARG₅ αντίστοιχα.

Για τη σύγκριση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων οι παρατηρήσεις ομαδοποιήθηκαν σε κλάσεις ώστε να καταστεί δυνατή η δημιουργία των Ιστογράμματα¹⁶ που ακολουθούν και αναφέρονται στις δύο χρονικές περιόδους αντίστοιχα.

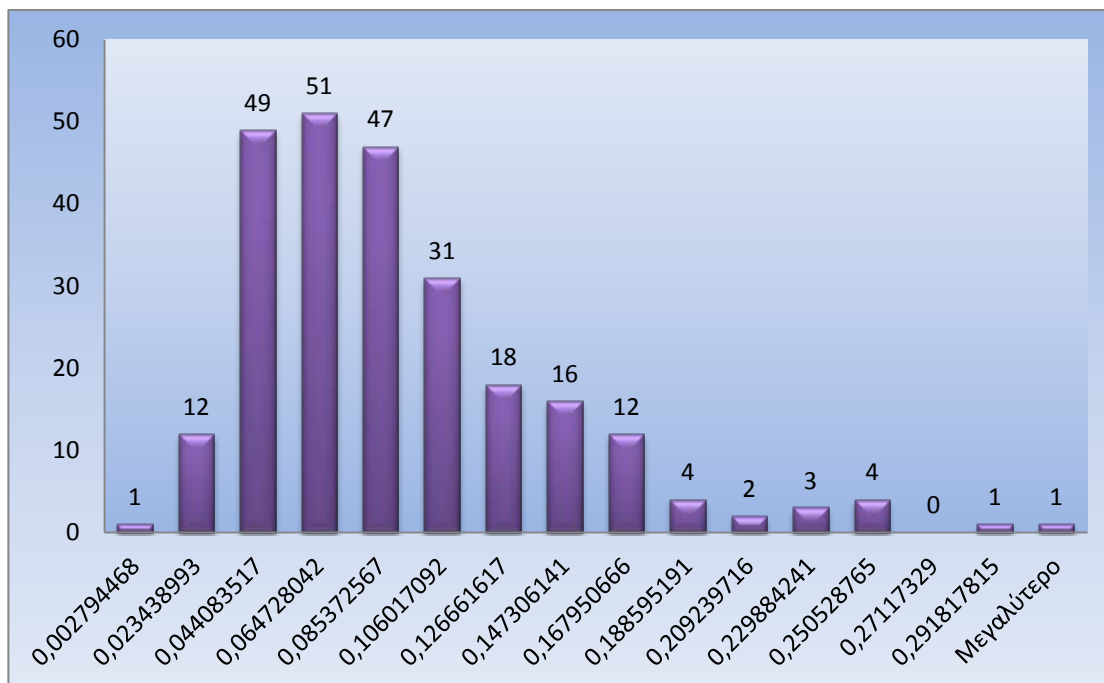

Διάγραμμα 4.9. Ιστόγραμμα Συχνότητας CAGR Χρονικής Διάρκειας 3 ετών

Πηγή: Υπολογισμένα βάσει των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Διαγράμματος 4.9 είναι προφανές ότι το μεγαλύτερο πλήθος των παρατηρήσεων εμφανίζει δείκτη CARG μεταξύ 4,26% έως 19,42% και πιο συγκεκριμένα περί των 100 νέων αγροτών (53 + 54) αναμένεται να παρουσιάσουν έναν ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του εισοδήματός τους από περίπου 4 έως 12% εφόσον επιτύχουν με το πέραν της τριετίας το εκτιμώμενο μελλοντικό εισόδημα. Παρατηρούμε επίσης ότι από την πρώτη έως και την τέταρτη κλάση συγκεντρώνονται ακριβώς οι μισές παρατηρήσεις του υπό εξέταση πληθυσμού μας. Δηλαδή, η αθροιστική συχνότητα, η οποία προκύπτει από το άθροισμα των προηγούμενων συχνοτήτων, έως και την τέταρτη κλάση ισούται με 126, γεγονός

που καταδεικνύει ότι το μισό πλήθος των νέων αγροτών που έλαβαν χορήγηση αναμένεται να παρουσιάσει ετήσιο ποσοστό ανάπτυξης εισοδήματος μικρότερο του 11,84%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μόλις 20 στους 252 αγροτών αναμένεται να επιτύχουν ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του εισοδήματός τους μεγαλύτερο του 27%, εκ των οποίων μόνο 2 θα εμφανίσουν CARG μεγαλύτερο του 50%.

Διάγραμμα 4.10. Ιστόγραμμα Συχνότητας CAGR Χρονικής Διάρκειας 5 ετών

Πηγή: Υπολογισμένα βάσει των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το μελλοντικό εισόδημα των επιδοτούμενων αγροτών αναφέρεται, χρονικά, μετά το πέρας της πενταετίας, τα αποτελέσματα του δείκτη CARG διαμορφώνονται σε χαμηλότερα επίπεδα, όπως περιγράφεται στο Διάγραμμα 4.10, σε σχέση με αντίστοιχα της τριετίας. Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερη συγκέντρωση παρουσιάζουν οι τρίτη, τέταρτη και πέμπτη κλάση. Τούτο συνεπάγεται ότι, στους 252 αγρότες, οι 147 αναμένεται να παρουσιάσουν ένα ποσοστό ετήσιας ανάπτυξης του εισοδήματός τους από 2,34% έως 8,54%, επιτυγχάνοντας κατά τον πέμπτο χρόνο δραστηριότητας το εκτιμώμενο μελλοντικό εισόδημα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σχεδόν όλες οι παρατηρήσεις του πληθυσμού αναμένεται να επιτύχουν δείκτες CARG που δεν

ξεπερνούν το 16,8%, καθώς μόλις 15 αγρότες αναμένεται να κάνουν τη διαφορά ξεπερνώντας αυτή τη "διαχωριστική γραμμή". Εξαιτίας της μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας για την επίτευξη του εκτιμώμενου μελλοντικού εισοδήματος είναι απολύτως δικαιολογημένη η εμφάνιση μόνο δύο αγροτών με δείκτη CARG υψηλότερο του 27,12%.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχοντας ολοκληρώσει μια εκτενή ανάλυση για τη διαχρονική εξέλιξη του αγροτικού κλάδου στο Ν. Ημαθίας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι όσον αφορά στα είδη εκμετάλλευσης παρατηρούνται μικρές διαφοροποιήσεις, ενώ τα αναπτυξιακά προγράμματα που εφαρμόστηκαν αποσκοπούσαν στην προσέλκυση νέων και νεότερων ηλικιακά αγροτών ώστε να ενισχυθεί ο αγροτικός χαρακτήρας του νομού. Εξετάζοντας, λοιπόν, τόσο τον προσανατολισμό του αγροτικού πληθυσμού της περιοχής, όσο και τις σύγχρονες τάσεις σε αντιπαράθεση με τις παρελθούσες συνθήκες, συμπεραίνουμε ότι το σημαντικότερο ζήτημα που χρήζει άμεσης επίλυσης αφορά στην ηλικιακή σύνθεση του αγροτικού πληθυσμού. Πιο συγκεκριμένα, κατά τα τελευταία έτη όλο και λιγότεροι είναι οι νέοι που επιλέγουν να απασχοληθούν στον αγροτικό κλάδο. Μέσω των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης παρατηρείται μία μεθοδευμένη προσπάθεια καταπολέμησης της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού, προσελκύοντας στον αγροτικό κλάδο άτομα ηλικίας κάτω των 40 ετών, γεγονός που προμηνύει ένα αισιόδοξο μέλλον για τη διατήρηση και ενίσχυση των κατά τόπους εκμεταλλεύσεων.

Εκτός από την ηλικιακή σύνθεση, υπάρχουν κι άλλα θέματα που αναλύθηκαν όπως τα είδη εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν χώρα στη περιοχή καθώς και η διαφοροποίησή τους με το πέρασ των χρόνων. Ανατρέχοντας στο παρελθόν παρατηρούμε ότι τα κύρια παραγόμενα προϊόντα ήταν και παραμένουν έως και σήμερα τα ροδάκινα, τα νεκταρίνια, τα μήλα και τα κεράσια, καθώς αποτελούν, όπως θα έλεγε κανείς, «σήμα κατατεθέν» της περιοχής. Η παραγωγή οινοποιήσιμων σταφυλιών που στο παρελθόν διατηρούσε έντονη παρουσία, παραχωρεί τη θέση της σε καλλιέργειες όπως της μπάμιας, του μαρουλιού και της ντομάτας, ανταποκρινόμενη στις σύγχρονες τάσεις των νέων αγροτών.

όσον αφορά στην κτηνοτροφία, παρά την περιορισμένη παρουσία της στο νομό, διατηρεί μία αυξητική τάση διαχρονικά. Δυσοίωνα όμως μοιάζει το μέλλον της καθώς ελάχιστοι είναι οι νέοι αγρότες που επιλέγουν τέτοιου είδους προσανατολισμό. Οι φυτικές εκμεταλλεύσεις κυριαρχούν στις προτιμήσεις των νέων αγροτών. Μία ακόμα εξέλιξη που παρατηρείται σχετίζεται με τις βιολογικές καλλιέργειες. Αν και στην κτηνοτροφία δεν έχει υιοθετηθεί σε υπολογίσιμο βαθμό,

στην γεωργία οι βιολογικές καλλιέργειες ολοένα και αυξάνονται καθώς οι νέοι αγρότες στρέφονται σταδιακά στην παραγωγή βιολογικών ροδάκινων, σταφυλιών, κηπευτικών και καλαμποκιού.

Με την εφαρμογή των προγραμμάτων ανάπτυξη είναι εμφανές ότι το ανδρικό φύλο, κατά την εισαγωγή νέων αγροτών, υπερισχύει διαχρονικά ενώ από έτος σε έτος αυξομειώσεις εμφανίζουν τα πλήθη και των δύο φύλων.

Τέλος, εξετάζοντας τις επιμέρους περιοχές του νομού διαπιστώνουμε ότι η Νάουσα κατέχει διαχρονικά την πρώτη θέση σε επίπεδο παραγωγής ενώ οι περιοχές ενώ οι περιοχές Μελίκη, Βεργίνα και Μακεδονίδα υποχωρούν αισθητά το έτος 2009 από τις υψηλές θέσεις που κατείχαν κατά τα προηγούμενα έτη. Τούτο υποδεικνύει ένα περιορισμένο ενδιαφέρον των νέων κατοίκων της περιοχής για συμμετοχή στα τρέχοντα αναπτυξιακά προγράμματα. Αντιθέτως, οι δήμοι Ανθεμίων, Αγίου Παύλου, Δόβρα και Ειρηνούπολης βελτιώνουν την ηλικιακή σύνθεση του αγροτικού πληθυσμού τους με δυναμική παρουσία νέων αγροτών.

Η συνέχιση ή μη της απασχόλησης στον αγροτικό κλάδο των επιδοτούμενων νέων αγροτών μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων καθώς και ο βαθμός επίτευξης των αρχικών στόχων θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο για περαιτέρω ανάλυση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1988 - 1993, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (1988)

Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994 - 1999, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (1994)

Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000 - 2006, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (2000)

Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη- Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου (ΕΠΑΑ-ΑΥ) 2000-2006», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (Οκτώβριος 2003)

Ξυροτύρη - Αικατερινάρη Α. (2005), «*Σε ομηρεία οι κτηνοτρόφοι, από την ΑΥΓΗ*», <http://www.xirotiri.gr/koinobouleitiki-drastiriotita-2000-2007/dimosieiseis-sxolia/se-omireia-oi-ktinotrofoi-apo-tin-aigi.html>

Μπουρδάρης Δ. (2006), «*Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Μία νέα σελίδα για την Ελλάδα*», Εκδ. Παπαζήση

Παπαγεωργίου Κ. - Δαμιανός Δ. - Σπαθής Π. (2005), «*Αγροτική Πολιτική*», Εκδ. Σταμούλη

Σέμος Α. (2004), «*Ευρωπαϊκή Ένωση και Κοινή Αγροτική Πολιτική*», Εκδ. Ζήτη

Σπανελλης Λ. «*Σύντομη Επισκόπηση των Βασικών μεγεθών της Αγροτικής Οικονομίας*», http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/Works/AGROTIKI%20OIKONOMIA.pdf

Φωτογραφία Εξώφυλλου,

<http://www.mikresagelies.gr/αιτήσεις-για-οικονομικη-ενίσχυση-σε-ν/>

Ξενόγλωσση

Compound annual growth rate (CARG),

http://en.wikipedia.org/wiki/Compound_annual_growth_rate

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://www.agrotikianaptixi.gr>

<http://www.mnec.gr>

<http://www.laosver.gr/news/local/23110.html>

<http://westernmacedonia.gr>

<http://support2.microsoft.com/kb/214269/el>

<http://www.pkm.gov.gr>

<http://ec.europa.eu/eurostat>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α/Α	ΦΥΛΟ	ΗΛΗΚΙΑ	ΔΗΜΟΣ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΕΙΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΜΑΕ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ	ΜΑΕ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟ	ΕΚΤ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ	ΕΚΤ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ	ΓΕΩ.ΕΙΣΟΔ.ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΓΕΩ.ΕΙΣΟΔ.ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	CARG(3)	CARG(5)	ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
1	Θ	1983	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	ΠΟΛ. ΚΗΠ.	15.000	2,04	2,72	34,4	42,4	26.200	33.800	0,0886	0,0523	ΑΧΛΑΔΙΑ 5, ΜΗΛΑ 5,5, ΝΤΟΜΑΤΑ ΒΙΟΛ.12,9, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 18
2	Θ	1984	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	ΚΗΠ.	15.000	1,6	2,36	12	16	15.600	22.900	0,1365	0,0798	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 7,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 4,5
3	Θ	1986	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,9	2,41	23,4	29	16.400	20.400	0,0755	0,0446	ΜΑΡΟΥΛΙ 12, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 6, ΛΩΤΟΙ 1
4	Α	1983	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,54	1,8	31,4	37,8	16.800	19.850	0,0572	0,0339	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 15,4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 6,ΑΧΛΑΔΙΑ 10

5	A	1987	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,2	1,74	26,5	39,5	12.600	18.700	0,1407	0,0822	ΔΑΜΑΣΚΙΝΑ 5,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 5,5
6	A	1984	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,46	1,84	30,6	50,6	17.070	22.030	0,0887	0,0523	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 9,32, ΒΑΜΒΑΚΙ 10, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 5, ΜΗΛΑ 12,3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 14
7	A	1969	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,83	2,94	46	71	22.300	36.160	0,1748	0,1015	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 18,5, ΛΩΤΟΙ 3, ΚΥΔΩΝΙΑ 3, ΡΟΔΙΑ 3, ΜΗΛΑ 19, ΑΧΛΑΔΙΑ 10, ΒΑΜΒΑΚΙ 15
8	A	1972	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,56	2,03	38	50	17.900	23.500	0,095	0,0559	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 18, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 19
9	A	1972	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,95	2,48	64,8	72,8	18.400	28.400	0,1557	0,0907	ΑΧΛΑΔΙΑ 6,8, ΑΧΛΑΔΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 15, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 13, ΒΑΜΒΑΚΙ 20, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 10
10	A	1981	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,57	2,7	38	65,2	17.900	30.700	0,197	0,1139	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 4,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 60,7
11	A	1986	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,57	1,36 6	22,3	75	11.900	18.100	0,15	0,0875	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 17, ΒΑΜΒΑΚΙ 46,6, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 11,4

12	A	1981	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,13	1,78	28,8	97,8	12.000	24.300	0,2651	0,1516	ΒΑΜΒΑΚΙ 80, ΑΧΛΑΔΙΑ 8,8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 9
13	A	1986	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	0,57	1,4	14	41	6.500	19.035	0,4307	0,2397	ΣΙΤΑΡΙ 5, ΛΑΧΑΝΟ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 15, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 15
14	Θ	1971	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,68	2,48	31,5	33	18.050	23.590	0,0933	0,055	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 18,5, ΜΠΑΜΙΑ 6, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 8,5
15	A	1982	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Κ	ΑΙΓΕΣ	15.000	0,67	1,65	69	170	7.400	18.200	0,3498	0,1972	
16	A	1974	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,58	1,99	38,4	48,4	18.100	22.800	0,08	0,0473	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 33
17	Θ	1977	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,73	2,08	37,9	46	19.300	23.160	0,0627	0,0371	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 39, ΑΧΛΑΔΙΑ 7
18	A	1985	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,83	2,62	36	50,5	17.800	26.200	0,1375	0,0804	ΑΧΛΑΔΙΑ 7,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 36,5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4,5
19	A	1977	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,19	2,25	24	44	13.590	23.018	0,192	0,1111	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 19, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 10, ΜΗΛΑ 7, ΚΕΡΑΣΙΑ 2, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 2, ΑΧΛΑΔΙΑ 3
20	A	1982	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,45	1,82	32,5	41,5	19.700	24.000	0,068	0,0403	ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 4,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 27

21	Θ	1971	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	0,88	1,74	21	42	9.990	19.900	0,2582	0,1478	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ.
22	Α	1985	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,03	1,69	25,9	41,9	12.800	20.400	0,1681	0,0977	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 16, ΚΥΔΩΝΙΑ 3
23	Α	1981	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	12.500	1,19	1,48	28,8	35,8	13.500	16.800	0,0756	0,0447	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 15
24	Α	1977	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,19	2,16	28	51,5	13.500	24.680	0,2227	0,1282	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 14, ΑΚΤΙΝΙΑ 4
25	Θ	1970	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,65	2,3	36,7	52,7	19.080	26.630	0,1175	0,069	ΜΗΛΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 20
26	Θ	1975	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	2,32	2,6	93,5	100	26.800	29.900	0,0372	0,0221	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 28, ΒΑΜΒΑΚΙ 17, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΑ 40
27	Α	1986	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,82	2,05	34,5	49,5	18.130	23.360	0,0882	0,052	ΚΡΙΘΑΡΙ 5, ΒΙΚΟΣ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 20
28	Α	1983	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,58	2,17	37,7	48,8	17.400	23.380	0,1035	0,0609	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 12, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΜΠΑΜΙΑ 2, ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ 4

29	A	1982	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	2,15	2,55	28,8	42,6	17.570	23.260	0,098	0,0577	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 15, ΜΑΡΟΥΛΙ 11, ΜΗΔΙΚΗ 3
30	A	1982	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,66	2,31	95,6	123	16.800	22.700	0,1055	0,062	ΜΑΡΟΥΛΙ 4, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 119
31	A	1978	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,69	2,22	98	200	17.230	23.960	0,1162	0,0682	ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 100, ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ 100
32	Θ	1975	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,51	2,05	37,2	50,3	17.500	23.670	0,1059	0,0623	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 17, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 22
33	Θ	1981	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,67	2,47	26,3	53,6	19.011	28.914	0,15	0,0875	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 2, ΜΠΑΜΙΑ 1,5, ΝΤΟΜΑΤΑ 1,5, ΠΑΤΑΤΑ 5,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 5,5, ΒΑΜΒΑΚΙ 10
34	Θ	1978	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	0,57	1,65	13,9	40,1	6.532	18.885	0,4246	0,2366	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 7
35	Θ	1987	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	2,56	2,94	46,8	49,8	25.103	28.245	0,0401	0,0239	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 20, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 5, ΜΠΑΜΙΑ 10
36	Θ	1975	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,02	1,68	11,7	26,7	10.589	21.952	0,2751	0,157	ΝΤΟΜΑΤΑ 15, ΜΑΡΟΥΛΙ 2

37	A	1981	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,13	2,7	21	35	11.834	23.283	0,2531	0,1449	ΜΠΑΜΙΕΣ 15, ΛΩΤΟΙ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 5
38	A	1987	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	2,17	2,99	52	72	24.850	34.257	0,1129	0,0663	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 38, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 34
39	A	1982	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,62	2,04	39	49	18.655	23.378	0,0781	0,0462	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 25, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 16
40	Θ	1981	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,5	1,65	43	49	16.276	20.969	0,0881	0,052	ΜΑΡΟΥΛΙ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 19, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 11, ΚΤΗΝ. ΦΥΤΑ 12
41	Θ	1979	ΑΠ.ΠΑΥΛΟΥ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,31	2,06	22	40	14.336	22.839	0,1679	0,0976	ΑΧΛΑΔΙΑ 12, ΜΗΛΑ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 6
42	A	1976	ΒΕΡΓΙΝΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	17.500	1,01	1,92	23	29	12.399	22.949	0,2278	0,131	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΣΙΤΑΡΙ 9, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 2, ΛΑΧΑΝΟ 2, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 2
43	Θ	1985	ΒΕΡΓΙΝΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	20.000	2,34	3,79	18	70	13.641	22.868	0,1879	0,1089	ΜΠΑΜΙΑ 7, ΕΛΙΑ 1, ΚΑΣΤΑΝΑ 1, ΚΕΡΑΣΙΑ 15, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 6, ΣΙΤΑΡΙ 39, ΑΜΠΕΛΙ 1
44	Θ	1971	ΒΕΡΓΙΝΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	17.500	1,55	2,64	38	64	17.938	34.020	0,2378	0,1366	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 18, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5

45	Θ	1982	ΒΕΡΓΙΝΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	17.500	1,21	1,85	22	32	11.626	18.919	0,1762	0,1023	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΚΕΡΑΣΙΑ 2, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 4, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 2
46	Θ	1970	ΒΕΡΓΙΝΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	17.500	1,57	2,07	26	35	17.925	23.037	0,0872	0,0515	ΚΑΣΤΑΝΑ 5, ΦΑΣΟΛΙΑ 3,5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9
47	Α	1976	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΚΗΠ.	15.000	1,7	2,85	26	34	15.533	23.208	0,1432	0,0836	ΜΑΡΟΥΛΙ 16, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 9
48	Θ	1980	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,86	2,11	46	52	21.661	24.687	0,0446	0,0265	ΒΕΡΙΚΟΚΑ 15, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 21, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 10
49	Α	1975	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	0,83	1,65	20	40	9.475	18.923	0,2593	0,1484	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 10
50	Θ	1972	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	2,36	2,75	19	23	12.247	18.119	0,1395	0,0815	ΚΕΡΑΣΙΑ 12, ΣΠΑΝΑΚΙ 3, ΜΗΛΙΕΣ 4, ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ 3
51	Θ	1972	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	1,71	1,8	26	106	17.067	23.136	0,1067	0,0627	ΣΙΤΟΣ 80, ΜΠΑΜΙΑ 6, ΜΗΛΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 8
52	Θ	1969	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	0,64	2,2	15	37	7.408	22.550	0,4493	0,2494	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 5, ΚΕΡΑΣΙΑ 4, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 4, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 4, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 1

53	A	1971	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,56	1,94	24	29	16.794	22.761	0,1067	0,0627	ΠΡΑΣΑ 3, ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ 3, ΣΠΑΝΑΚΙ 3, ΦΑΣΟΛΑΚΙ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 8, ΜΗΛΑ 5
54	A	1987	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,57	2,01	38	49	18.248	23.208	0,0834	0,0493	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 17, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 24
55	A	1981	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	0,94	1,94	25	31,5	14.167	18.318	0,0894	0,0527	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 18, ΛΑΧΑΝΑ 7, ΠΙΠΕΡΙΑ 7
56	A	1981	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,73	2,43	32	49	15.147	23.193	0,1526	0,0889	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 17, ΚΕΡΑΣΙΑ 5
57	A	1986	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	12.500	1,04	1,45	22	32	12.460	17.136	0,1121	0,0658	ΜΑΡΟΥΛΙ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 15, ΚΥΔΩΝΙΑ 3
58	A	1982	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,63	2,12	40	51	18.618	24.230	0,0918	0,0541	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 22, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 19
59	A	1979	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	0,84	1,65	20	40	9.671	19.062	0,2538	0,1454	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 12
60	Θ	1988	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	1,84	2,45	27	42	16.571	23.579	0,1248	0,0731	ΜΠΑΜΙΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 14, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 6
61	A	1973	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	20.000	1,51	4,35	36	38	17.292	23.686	0,1106	0,065	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 27

62	A	1974	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	0,76	1,64	10	20	8.589	18.536	0,2923	0,1663	ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ
63	Θ	1982	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,16	1,59	28	45	13.497	18.961	0,12	0,0703	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 18
64	A	1988	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	0,6	1,13	3	13	16.589	22.715	0,1104	0,0649	ΠΙΠΕΡΙΕΣ 3, ΛΟΙΠΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 3
65	A	1985	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,81	3,17	5	8	48.046	83.459	0,2021	0,1168	ΝΤΟΜΑΤΑ ΑΓΓΟΥΡΙ
66	A	1983	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,56	1,56	7	7	38.954	45.431	0,0526	0,0312	ΝΤΟΜΑΤΑ ΑΓΓΟΥΡΙ
67	A	1982	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,6	3,2	3,5	3,5	19.103	37.955	0,2572	0,1472	ΝΤΟΜΑΤΑ ΑΓΓΟΥΡΙ
68	Θ	1978	ΔΟΒΡΑ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,32	2,13	22	42	9.389	18.768	0,2597	0,1486	ΚΕΡΑΣΙΑ 5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5, ΑΜΠΕΛΙΑ 5, ΒΕΡΙΚΟΚΑ 5
69	A	1985	ΔΟΒΡΑ	Κ	ΠΡΟΒΑΤΑ	15.000	0,69	1,94	72	200	6.796	18.878	0,4057	0,2267	
70	A	1988	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,02	1,06	10	10	18.364	21.895	0,0604	0,0358	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 3, ΠΙΠΕΡΙΕΣ 3, ΛΟΙΠΑ 4
71	A	1984	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	0,64	1,13	3	5	17.695	31.519	0,2122	0,1224	ΠΙΠΕΡΙΕΣ
72	A	1980	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	1,61	1,81	9	9	36.743	44.495	0,0659	0,039	ΠΙΠΕΡΙΑ, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ
73	A	1987	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,16	1,89	2,4	3,2	25.587	34.769	0,1076	0,0632	ΠΙΠΕΡΙΑ
74	A	1983	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,02	1,29	36	41	16.817	19.131	0,0439	0,0261	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 15, ΜΗΔΙΚΗ 4, ΛΑΧΑΝΟ 10, ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ 8

75	Θ	1974	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΠΟΛ.	20.000	1,05	2,45	26	43	12.069	23.370	0,2464	0,1413	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
76	Α	1983	ΔΟΒΡΑ	Κ	ΚΟΤ.	20.000	1,55	2,74	22	60000	6.919	23.400	0,501	0,276	
77	Θ	1989	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,5	2,09	11	11	19.032	22.777	0,0617	0,0366	ΜΑΡΟΥΛΙ 10, ΠΙΠΕΡΙΑ ΘΕΡΜ 1,5
78	Θ	1981	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,54	1,74	11	11	24.127	24.466	0,0047	0,0028	ΠΙΠΕΡΙΑ 10, ΜΑΡΟΥΛΙ 1
79	Θ	1987	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,5	1,69	11	11	19.032	29.422	0,1563	0,091	ΛΑΧΑΝΑ 3, ΠΙΠΕΡΙΑ 8
80	Α	1979	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,28	1,76	3,2	9,2	33.593	39.018	0,0512	0,0304	ΠΙΠΕΡΙΑ 3,2, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 6
81	Α	1987	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,69	2,06	22	30	35.630	39.837	0,0379	0,0226	ΠΙΠΕΡΙΕΣ
82	Α	1986	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,93	3,52	23	38	14.436	23.071	0,1692	0,0983	ΚΕΡΑΣΙΑ, ΜΗΛΑ
83	Α	1988	ΔΟΒΡΑ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	12.500	1,17	1,33	28	32	13.489	15.379	0,0447	0,0266	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 28
84	Θ	1971	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,11	1,15	15	15	19.807	23.573	0,0597	0,0354	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ, ΠΙΠΕΡΙΑ
85	Θ	1974	ΔΟΒΡΑ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,65	2,11	39	46	19.081	25.554	0,1023	0,0602	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 17, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΜΗΛΑ 11
86	Α	1973	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	1,6	2,08	18,5	37	17.558	22.834	0,0915	0,054	ΑΧΛΑΔΙΑ 5, ΜΗΛΑ 1, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 20, ΦΑΣΟΛΙ 1,5

87	A	1980	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,64	2,6	33	40	16.761	22.918	0,1099	0,0646	ΝΤΟΜΑΤΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 30
88	A	1988	ΔΟΒΡΑ	Κ	ΠΡΟΒΑΤΑ	15.000	1,26	1,94	130	200	12.270	18.878	0,1544	0,09	
89	A	1981	ΔΟΒΡΑ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	1,24	1,27	16	16	18.049	20.400	0,0417	0,0248	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΠΙΠΕΡΙΑ Θ 2, ΠΙΠΕΡΙΑ Υ 1, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 5
90	A	1985	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,84	2,22	38	49	22.039	26.007	0,0567	0,0337	ΜΗΛΑ 39, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΚΡΙΘΑΡΙ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 2
91	Θ	1978	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,81	1,91	25	40	16.665	24.449	0,1363	0,0797	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 14, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 12, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 3, ΠΙΠΕΡΙΑ 8
92	A	1985	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,87	244	46	51	20.256	24.707	0,0685	0,0405	ΜΗΔΙΚΗ 15, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 11, ΜΑΡΟΥΛΙ 2, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 7, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 4
93	A	1986	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,32	3,86	30	46	13.692	25.600	0,2319	0,1333	ΜΗΛΑ 9, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΜΗΔΙΚΗ 10, ΜΠΑΜΙΑ 3
94	A	1981	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,08	1,51	23	31	13.051	18.050	0,1142	0,067	ΜΗΔΙΚΗ 7, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ 2, ΛΑΧΑΝΑ 1

95	A	1985	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	1,06	1,8	46	124	12.009	24.038	0,2603	0,1489	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 14, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 3, ΜΗΔΙΚΗ 28
96	Θ	1978	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,74	2,18	42	53	20.161	25.337	0,0791	0,0468	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 12, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 22
97	A	1979	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,18	1,92	23	37	12.423	21.155	0,1942	0,1123	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 6, ΜΗΛΑ 5
98	A	1984	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,54	2,09	28	37	16.564	23.153	0,1181	0,0693	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 1, ΜΗΛΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12
99	Θ	1974	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΚΗΠ.	15.000	2,32	2,12	20	24	18.266	21.953	0,0632	0,0375	ΜΑΡΟΥΛΙ 1, ΠΙΠΕΡΙΑ 2, ΜΠΑΜΙΑ 12, ΛΟΙΠΑ 4, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 2
100	Θ	1973	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,02	1,66	23	32	22.531	24.795	0,0324	0,0193	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΣΙΤΟΣ 10
101	A	1984	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,72	1,96	38	44	19.455	22.261	0,0459	0,0273	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 13, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 2, ΜΗΛΑ 6, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 2

102	A	1979	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,69	2,27	30	41	20.760	26.287	0,0819	0,0483	ΚΑΡΠΟΥΖΙ 3, ΠΑΤΑΤΑ 1, ΝΤΟΜΑΤΑ 3, ΦΑΣΟΛΙΑ 4, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 6, ΠΕΠΟΝΙΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ 4
103	A	1979	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,52	2	37	49	17.629	23.240	0,0965	0,0568	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 17, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 8
104	A	1987	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,86	2,17	30	37	17.433	20.975	0,0636	0,0377	ΜΠΑΜΙΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ , ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 6
105	A	1971	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,58	1,68	29	34	16.513	19.230	0,0521	0,0309	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΜΗΛΑ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 6, ΣΙΤΑΡΙ 3
106	A	1988	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,98	2,34	66	82	24.113	26.588	0,0331	0,0197	ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ 21, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 29
107	A	1988	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,54	1,96	30	37	17.865	23.075	0,089	0,0525	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΣΠΑΝΑΚΙ 6

108	A	1985	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,82	3,81	38	69	18.818	39.616	0,2816	0,1605	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΜΗΔΙΚΗ 2, ΣΙΤΑΡΙ 7, ΜΑΡΟΥΛΙ 2, ΦΑΣΟΛΑΚΙ 3, ΛΟΙΠΑ 4
109	A	1969	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	12.500	1,13	1,33	27	32	12.963	15.302	0,0569	0,0337	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 14, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 11
110	Θ	1969	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΚΗΠΕΥΤΙΚ Α ΥΠ	15.000	1,11	1,71	9	13	14.616	23.262	0,1675	0,0974	ΚΟΛΟΘΥΚΙΑ 3, ΛΑΧΑΝΑ 2, ΣΠΑΝΑΚΙ 2, ΠΡΑΣΑ 2
111	A	1978	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,54	2,07	16	24	16.630	23.324	0,1194	0,07	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 2, ΣΠΑΝΑΚΙ 6
112	A	1979	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,54	2,2	25	46	14.153	23.065	0,1768	0,1026	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12, ΝΤΟΜΑΤΑ 5
113	A	1976	ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,06	1,58	32	39	12.068	18.237	0,1476	0,0861	ΜΗΔΙΚΗ 12, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 5, ΣΠΑΝΑΚΙ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 4
114	A	1990	ΒΕΡΟΙΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,89	2,61	35	53	19.189	27.345	0,1253	0,0734	
115	Θ	1977	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	0,95	2,09	23	38	12.318	19.700	0,1694	0,0985	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΚΥΔΩΝΙΑ 4, ΜΗΛΑ 3

116	A	1989	ΝΑΟΥΣΑΣ	Κ	ΑΓΕΛΑΔΕΣ	20.000	0,76	2,74			5.887	22.926	0,5733	0,3125	40
117	A	1981	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,15	1,95	28	42	13.280	22.858	0,1984	0,1147	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
118	Θ	1978	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	2,47	2,78	24	34	14.120	21.579	0,1519	0,0885	ΜΗΛΑ, ΚΕΡΑΣΙΑ
119	Θ	1972	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,69	2,14	24	35	13.252	18.397	0,1155	0,0678	ΡΟΔΑΚΙΝΑ, ΚΕΡΑΣΙΑ
120	Θ	1970	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,41	1,94	23	36	12.631	18.710	0,1399	0,0818	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΜΗΛΑ 7, ΚΕΡΑΣΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 4, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 2
121	Θ	1983	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	1,51	1,89	20	26	10.536	15.073	0,1268	0,0742	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΜΗΛΑ 5, ΚΕΡΑΣΙΑ 6
122	Θ	1985	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,15	1,95	22	45	11.727	22.691	0,2461	0,1411	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 8, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6, ΚΕΡΑΣΙΑ 1, ΜΗΛΑ 6
123	A	1971	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,6	1,95	26	45	12.642	22.727	0,2159	0,1245	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΚΕΡΑΣΙΑ 5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5
124	A	1982	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,98	2,55	25	35	12.249	19.090	0,1594	0,0928	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 16, ΚΕΡΑΣΙΑ 9
125	A	1988	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	2,32	2,87	20	30	11.723	18.222	0,1584	0,0922	ΚΕΡΑΣΙΑ 12, ΜΗΛΑ 8
126	A	1970	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,93	2,87	19	35	11.375	22.663	0,2583	0,1478	ΚΕΡΑΣΙΑ 9, ΜΗΛΑ 10
127	A	1972	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	20.000	2,1	2,22	2	6	24.942	28.228	0,0421	0,0251	ΝΤΟΜΑΤΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ
128	Θ	1974	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	2,26	2,49	26	38	12.586	18.156	0,1299	0,076	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΚΕΡΑΣΙΑ 13

129	A	1977	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,51	1,99	37	49	17.366	22.928	0,097	0,0571	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
130	Θ	1981	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,52	2	35	49	17.786	23.165	0,0921	0,0543	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 17, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 1, ΜΗΛΑ 4
131	Θ	1970	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1	1,55	23	33	11.623	18.244	0,1622	0,0944	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 20, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 2, ΣΠΑΝΑΚΙ 1
132	A	1975	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,53	1,83	30	37	17.225	20.732	0,0637	0,0378	ΜΗΛΑ 15, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 5, ΚΑΡΥΔΙΑ 7, ΚΕΡΑΣΙΑ 2
133	A	1988	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,66	2,31	23	28	14.935	18.076	0,0657	0,0389	ΜΗΛΑ 18, ΚΕΡΑΣΙΑ 4
134	Θ	1986	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,87	2,38	19	34	11.589	18.150	0,1613	0,0939	ΜΗΛΑ 10, ΚΕΡΑΣΙΑ 9
135	Θ	1973	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	1,06	1,58	20	31	12.646	17.825	0,1212	0,0711	ΜΗΛΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10
136	A	1975	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,54	1,93	28	39	17.641	22.507	0,0846	0,0499	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΣΠΑΝΑΚΙ 10, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8
137	Θ	1974	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	0,93	1,29	23	32	10.828	15.043	0,1158	0,068	ΝΕΚΤΑΡΙΝΑ 12, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 11
138	Θ	1984	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,54	2,1	20	35	15.265	22.698	0,1414	0,0826	ΣΠΑΝΑΚΙ 10, ΚΕΡΑΣΙΑ 5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5
139	Θ	1982	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,66	2,89	19	31	12.036	19.385	0,1722	0,1	ΚΕΡΑΣΙΑ, ΜΗΛΑ
140	A	1990	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,55	1,96	37	47	17.785	22.754	0,0856	0,0505	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
141	A	1987	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,47	2,18	27	39	12.910	18.260	0,1225	0,0718	ΡΟΔΑΚΙΝΑ, ΚΕΡΑΣΙΑ

142	Θ	1973	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,73	1,94	40	44	20.104	22.635	0,0403	0,024	ΜΗΛΑ 20, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 20
143	Α	1985	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	1	1,3	24	32	10.454	15.118	0,1308	0,0766	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
144	Θ	1983	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,58	2,52	18	34	11.270	22.557	0,2602	0,1489	ΜΗΛΑ 10, ΚΕΡΑΣΙΑ 8
145	Α	1987	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,11	1,7	24	39	11.512	18.526	0,1719	0,0998	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 10, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4
146	Θ	1972	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	1,22	1,17	17	21	8.268	13.406	0,1748	0,1015	ΚΕΡΑΣΙΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7
147	Α	1983	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,53	2,38	27	45	14.516	24.337	0,188	0,1089	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 14, ΜΗΛΑ 7, ΚΕΡΑΣΙΑ 2, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 5
148	Θ	1973	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,57	2,17	19	40	11.494	22.508	0,2511	0,1439	ΚΕΡΑΣΙΑ 10, ΜΗΛΙΑ 9
149	Θ	1969	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	1,08	1,48	22	32	10.511	15.187	0,1305	0,0764	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 6, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 10
150	Θ	1978	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,92	4,37	15	40	8.429	22.574	0,3887	0,2178	ΜΗΛΑ 4, ΚΕΡΑΣΙΑ 11
151	Α	1988	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,55	2,09	32	41	16.755	23.254	0,1155	0,0678	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΜΗΛΑ 7, ΚΕΡΑΣΙΑ 1, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 4
152	Θ	1979	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,03	1,38	42	59	13.046	18.590	0,1253	0,0734	ΣΤΑΦΥΛΙΑ

153	Θ	1975	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,57	1,67	21	27	11.393	18.235	0,1697	0,0986	ΜΗΛΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 5, ΒΕΡΙΚΟΚΑ 5, ΚΕΡΑΣΙΑ 6
154	Α	1989	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΠΟΛ.	20.000	0,99	1,52	25	33	11.750	18.044	0,1537	0,0896	ΜΗΔΙΚΗ 6, ΜΗΛΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 8
155	Α	1986	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,66	2,45	24	38	8.752	18.162	0,2755	0,1572	ΣΤΑΦΥΛΙΑ 14, ΚΕΡΑΣΙΑ 10
156	Α	1987	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΠΟΛ.	17.500	1,11	1,36	31	37	12.849	15.655	0,0681	0,0403	ΑΜΠΕΛΙΑ 12, ΜΗΛΑ 1 ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 1
157	Α	1973	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	20.000	1,21	1,61	29	39	13.982	18.658	0,1009	0,0594	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
158	Α	1986	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,29	1,72	28	39	13.385	18.260	0,1091	0,0641	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 2, ΚΕΡΑΣΙΑ 1, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 25
159	Α	1983	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	17.500	1,03	1,93	10	31	5.261	15.714	0,4401	0,2446	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 3, ΚΕΡΑΣΙΑ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 2
160	Θ	1977	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	20.000	1,9	2,51	21	30	11.364	18.683	0,1802	0,1045	ΜΗΛΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 1, ΚΕΡΑΣΙΑ 7
161	Α	1982	ΝΑΟΥΣΑΣ	Φ	ΠΟΛ.	20.000	2,26	3	18	42	10.493	23.290	0,3044	0,1729	ΚΕΡΑΣΙΑ 13, ΣΠΑΝΑΚΙ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 3
162	Α	1979	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,59	1,67	29	35	15.102	18.157	0,0633	0,0375	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 11, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 11, ΚΕΡΑΣΙΑ 2

163	A	1987	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,29	1,6	29	39	14.097	18.600	0,0968	0,057	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 4, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 17, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 3
164	A	1990	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,81	2,26	30	40	16.546	19.529	0,0568	0,0337	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 1, ΚΥΔΩΝΙΑ 1, ΜΗΛΑ 9, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΚΕΡΑΣΙΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9
165	Θ	1986	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	2,17	1,81	29	39	14.013	18.325	0,0935	0,0551	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 7, ΚΕΡΑΣΙΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 4
166	A	1982	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,1	1,35	23	18	12.409	18.155	0,1352	0,0791	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 2, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 1, ΣΠΑΝΑΚΙ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 17
167	Θ	1982	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,59	2,05	5	5	23.984	33.729	0,1204	0,0706	ΝΤΟΜΑΤΑ 1, ΑΓΓΟΥΡΙ 2, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 3
168	A	1983	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,52	1,93	28	41	13.724	19.611	0,1263	0,074	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΛΩΤΟΙ 1, ΚΕΡΑΣΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 14
169	A	1984	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,08	1,61	25	38	12.474	18.553	0,1415	0,0826	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 15, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 1

170	A	1981	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,5	1,96	24	35	12.832	18.241	0,1244	0,0729	ΑΧΛΑΔΙΑ 5, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 4, ΚΕΡΑΣΙΑ 3, ΜΗΛΑ 3, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7
171	A	1972	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,14	1,55	24	34	13.377	18.053	0,1051	0,0618	ΜΗΛΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 15
172	Θ	1971	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,08	1,65	25	39	11.617	18.164	0,1607	0,0935	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 5, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 10
173	A	1974	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,05	1,64	22	40	12.530	19.002	0,1489	0,0869	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 6, ΜΠΡΟΚΟΛΟ 1, ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ 1, ΠΡΑΣΑ 3
174	Θ	1978	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,64	1,55	26	36	12.514	18.025	0,1293	0,0757	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 3, ΚΕΡΑΣΙΑ 5, ΛΩΤΟΙ 3, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12
175	A	1983	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	15.000	1,54	1,95	5	5	29.732	34.624	0,0521	0,0309	ΠΙΠΕΡΙΑ 3, ΝΤΟΜΑΤΑ 1
176	A	1986	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,19	1,96	26	45	13.715	22.600	0,1811	0,1051	ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 17, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 4
177	A	1987	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,65	1,92	40	47	19.156	22.230	0,0509	0,0302	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 13, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 20, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 2
178	A	1986	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	Μ.Κ.Π.Ο.	15.000	1,51	2,58	37	57	16.048	27.088	0,1907	0,1104	ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ 5, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 9, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 17

179	A	1987	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,68	1,28	119	125	16.665	18.399	0,0335	0,02	ΚΡΙΘΑΡΙ 5, ΜΗΔΙΚΗ 36, ΚΕΡΑΣΙΑ 6, ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ 72
180	A	1980	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,19	1,71	23	33	12.878	18.789	0,1342	0,0785	ΜΗΛΑ 11, ΚΕΡΑΣΙΑ 1, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 4
181	A	1983	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,58	1,8	39	42	18.220	20.133	0,0338	0,0202	ΡΟΔΑΚΙΝΑ
182	A	1976	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,46	1,95	26	38	13.149	18.760	0,1258	0,0737	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 4, ΚΕΡΑΣΙΑ 3, ΜΗΛΑ 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 26
183	Θ	1978	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	2,53	3	25	37	12.898	18.509	0,1279	0,0749	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 5, ΚΕΡΑΣΙΑ 14, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 6
184	A	1980	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	2,57	2,26	30	43	11.994	20.195	0,1897	0,1098	ΚΕΡΑΣΙΑ 15, ΣΤΑΦΥΛΙΑ 25
185	Θ	1984	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,58	1,98	33	40	18.570	23.408	0,0802	0,0474	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 3, ΜΗΛΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 9, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6
186	Θ	1974	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	12.500	1,11	1,31	27	32	12.807	15.145	0,0575	0,0341	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13
187	A	1983	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,06	1,59	25	37	12.428	18.507	0,1419	0,0829	ΜΗΛΑ 4, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 14, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 4, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 3

188	A	1975	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,16	1,64	25	38	12.850	18.331	0,1257	0,0736	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 18, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 1, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 3, ΜΗΛΑ 3
189	Θ	1986	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	12.500	1,02	1,35	25	33	11.975	15.716	0,0949	0,0559	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 17, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 8
190	A	1981	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,82	2,02	39	35	18.479	20.595	0,0368	0,0219	ΚΕΡΑΣΙΑ 2, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 31
191	A	1987	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,13	1,53	23	30	13.848	18.461	0,1006	0,0592	ΚΥΔΩΝΙΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 13, ΚΟΡΟΜΗΛΑ 2, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 6
192	A	1987	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,59	2,32	32	37	17.647	20.069	0,0438	0,0261	ΜΗΛΑ 6, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 3, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7, ΑΧΛΑΔΙΑ 6
193	Θ	1972	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	2,07	2,7	30	43	14.363	21.528	0,1444	0,0843	ΚΕΡΑΣΙΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 22
194	Θ	1970	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	12.500	0,58	1,14	14	28	6.636	13.094	0,2543	0,1456	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 11
195	A	1983	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,76	2,4	28	26	17.212	19.551	0,0434	0,0258	ΜΗΛΑ 9, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 6, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 1, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 7
196	A	1986	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,51	1,99	49	49	18.443	22.914	0,075	0,0444	ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ 15, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 24

197	A	1969	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,59	1,89	26	33	27.110	30.454	0,0395	0,0235	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 16, ΠΙΠΕΡΙΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ 2
198	A	1979	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,79	2,48	43	45	20.852	23.507	0,0408	0,0243	ΜΗΛΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 23, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 18
199	A	1983	ΑΝΘΕΜΙΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,28	1,64	30	36	14.821	18.534	0,0774	0,0457	ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 6, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 18
200	Θ	1981	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,43	1,66	35	40	16.512	19.110	0,0499	0,0297	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 24
201	A	1976	ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,77	1,91	37	39	18.757	22.554	0,0634	0,0376	ΜΠΑΜΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 34
202	Θ	1972	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,79	2,09	36	42	21.356	24.826	0,0515	0,0306	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 16, ΜΗΛΑ 20
203	A	1980	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,92	4,35	37	80	22.948	51.980	0,3133	0,1777	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΜΗΛΑ 27
204	A	1983	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,58	1,65	106	304	24.237	39.115	0,173	0,1005	ΡΥΖΙ 94, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 12
205	Θ	1976	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,66	2,26	30	40	17.682	22.564	0,0847	0,05	ΜΠΑΜΙΑ 2, ΜΗΛΑ 5, ΑΧΛΑΔΙΑ 8, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 15
206	Θ	1974	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	2,2	3,11	19	26	17.193	23.564	0,1108	0,0651	ΜΑΡΟΥΛΙ 6, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 13
207	Θ	1976	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,58	2,18	26	36	17.549	24.367	0,1156	0,0678	ΜΗΛΑ 18, ΑΧΛΑΔΙΑ 13

208	A	1982	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,72	1,54	14	150	12.524	26.515	0,2841	0,1618	ΜΠΑΜΙΑ 14
209	A	1982	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,6	1,98	48	60	19.225	21.838	0,0434	0,0258	ΜΠΑΜΙΑ 3, ΣΙΤΑΡΙ 5, ΒΑΜΒΑΚΙ 22, ΜΗΛΑ 18
210	A	1985	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,97	2,28	27	57	17.290	22.593	0,0933	0,055	ΜΠΑΜΙΑ 8, ΒΑΜΒΑΚΙ 10, ΠΙΠΕΡΙΑ 3, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 6
211	A	1983	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,01	1,97	22	38	11.929	22.830	0,2416	0,1386	ΜΗΛΑ 14, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 5
212	Θ	1975	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,56	1,68	16	34	14.913	19.934	0,1016	0,0598	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 9, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 8
213	Θ	1973	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	0,63	1,09	25	35	8.202	20.500	0,3571	0,2011	ΡΟΔΑΚΙΝΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 3, ΜΗΛΑ 4, ΒΑΜΒΑΚΙ 15
214	Θ	1981	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,5	2,34	67	67	20.314	25.925	0,0847	0,05	ΜΗΛΑ 5, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 5, ΜΠΑΜΙΑ 8, ΒΑΜΒΑΚΙ 49
215	A	1985	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,53	1,93	26	33	17.750	22.539	0,0829	0,0489	ΑΧΛΑΔΙΑ 5, ΜΗΛΑ 21
216	A	1988	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,66	2,26	42	57	19.527	26.586	0,1083	0,0637	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 42
217	Θ	1982	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,31	2,3	41	110	23.291	40.712	0,2046	0,1182	ΡΥΖΙ 10, ΒΑΜΒΑΚΙ 9, ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ 22

218	A	1980	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,72	3,28	10	25	13.205	22.755	0,1989	0,115	ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ 1, ΜΑΡΟΥΛΙ 6, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 3
219	Θ	1979	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,53	1,45	13	18	17.989	20.804	0,0497	0,0295	ΜΑΡΟΥΛΙ 6, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 5, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ 2
220	A	1977	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	2,11	2,42	20	27	15.845	18.600	0,0549	0,0326	ΒΑΜΒΑΚΙ 6, ΠΙΠΕΡΙΕΣ 15
221	A	1985	ΠΛΑΤΕΩΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,6	1,78	9	7	22.873	26.416	0,0492	0,0292	ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 8, ΝΤΟΜΑΤΑ 1
222	Θ	1984	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,66	1,78	74	72	19.884	23.391	0,0556	0,033	ΜΗΛΑ 7, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 12, ΚΟΡΟΜΗΛΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 6, ΜΑΡΟΥΛΙ 2, ΚΡΙΘΑΡΙ 41
223	A	1970	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,19	1,36	70	78	16.517	18.819	0,0445	0,0264	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 14, ΣΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 15, ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ 4, ΒΑΜΒΑΚΙ 46
224	A	1978	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,02	1,6	7	9	22.531	24.796	0,0324	0,0193	ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 3, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ 2, ΠΙΠΕΡΙΕΣ 1, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 1

225	Θ	1983	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,69	1,91	37	46	17.698	20.472	0,0497	0,0295	ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 9, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 15, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 13
226	Θ	1975	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,51	1,7	27	30	17.962	19.993	0,0364	0,0217	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 3, ΜΗΛΑ 24
227	Θ	1981	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,46	1,88	14	26	12.610	22.989	0,2216	0,1276	ΠΕΠΟΝΙ 10, ΠΙΠΕΡΙΑ 4
228	Α	1978	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,82	2,13	31	35	19.890	22.249	0,0381	0,0227	ΜΗΛΑ 11, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 6, ΑΧΛΑΔΙΑ 13
229	Θ	1982	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	2,32	2,8	40	46	24.469	29.895	0,069	0,0409	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5, ΜΗΛΑ 11, ΚΕΡΑΣΙΑ 1, ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ 1, ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ 3, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 7, ΑΧΛΑΔΙΑ 6, ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ 2, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 2, ΚΑΡΟΤΑ 2
230	Θ	1976	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	2,25	2,96	40	50	27.275	33.033	0,0659	0,0391	ΚΥΔΩΝΙΑ 6, ΑΧΛΑΔΙΑ 12, ΜΗΛΑ 22
231	Α	1981	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,6	2,46	20	35	15.155	25.416	0,1881	0,1089	ΜΠΑΜΙΑ 7, ΜΗΛΑ 13
232	Α	1978	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,4	3,69	65	140	16.365	38.698	0,3323	0,1878	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 20, ΒΑΜΒΑΚΙ 19, ΜΠΑΜΙΑ 5, ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 20

233	Θ	1985	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,94	2,1	18	20	16.508	18.316	0,0353	0,021	ΝΤΟΜΑΤΑ 3, ΜΑΡΟΥΛΙ 1, ΠΙΠΕΡΙΕΣ 4, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 2, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 8
234	Α	1987	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,82	2,68	91	131	16.004	23.087	0,1299	0,076	ΒΑΜΒΑΚΙ 11, ΜΗΔΙΚΗ 70, ΜΠΑΜΙΑ 10
235	Θ	1974	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,07	2,01	26	49	12.266	23.107	0,235	0,135	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 9, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 17
236	Α	1979	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	15.000	1,15	1,73	17	29	11.470	19.752	0,1986	0,1148	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 7, ΜΗΛΑ 3, ΜΑΡΟΥΛΙ 3, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 4
237	Α	1985	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,02	1,97	25	48	11.800	22.626	0,2423	0,1391	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 20, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5
238	Α	1980	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΠΟΛ.	15.000	2,05	2,23	30	50	18.384	21.919	0,0604	0,0358	
239	Θ	1971	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,52	2	35	45	17.610	23.383	0,0991	0,0583	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 20, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 10, ΜΗΛΑ 5
240	Α	1977	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	1,52	1,89	54	117	17.480	22.007	0,0798	0,0471	ΜΗΔΙΚΗ 27, ΜΗΛΑ 10, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 8, ΒΑΜΒΑΚΙ 5
241	Α	1976	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	15.000	0,72	1,76	15	75	8.558	23.074	0,3918	0,2194	ΜΗΛΑ 7, ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 3

242	A	1972	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	12.500	0,75	1,11	29	69	9.564	16.110	0,1898	0,1099	ΜΗΛΑ 5, ΜΗΔΙΚΗ 2, ΒΑΜΒΑΚΙ 10, ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ 5, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 7
243	A	1988	ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	20.000	1,27	2,2	11	20	11.366	22.502	0,2557	0,1464	ΜΗΛΑ 5, ΝΤΟΜΑΤΑ 6
244	Θ	1989	ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	20.000	1,59	1,6	15	29	16.893	19.145	0,0426	0,0253	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 10, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 5
245	Θ	1973	ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	20.000	1,76	3,2	16	27	11.310	18.351	0,1751	0,1016	ΚΕΡΑΣΙΑ 8, ΛΟΙΠΑ ΥΠ 8
246	A	1987	ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	20.000	1,59	1,71	8	5	18.711	26.923	0,129	0,0755	ΝΤΟΜΑΤΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ 3, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 5
247	A	1982	ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	Φ	ΚΗΠ. Θ.	20.000	2,13	5,19	8	14	25.315	56.867	0,3097	0,1757	ΝΤΟΜΑΤΑ 3, ΦΑΣΟΛΑΚΙ 1, ΑΓΓΟΥΡΙ 1, ΚΕΡΑΣΙΑ 3, ΛΟΙΠΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ 1
248	Θ	1979	ΜΕΛΙΚΗ	Φ	ΜΟΝ. ΚΑΛ.	17.500	1,79	2	43	48	20.359	22.769	0,038	0,0226	ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 43
249	Θ	1984	ΜΕΛΙΚΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	17.500	1,55	2,46	31	31	13.617	22.860	0,1885	0,1092	ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛ Α 8, ΜΠΑΜΙΑ 5, ΒΑΜΒΑΚΙ 12, ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 6
250	A	1988	ΜΕΛΙΚΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	17.500	1,7	2,27	55	154	18.114	32.806	0,2189	0,1261	ΜΠΑΜΙΑ 8, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 3, ΒΑΜΒΑΚΙ 45

251	Θ	1976	ΜΕΛΙΚΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	17.500	1,66	1,99	16	25	14.526	18.319	0,0804	0,0475	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ 8, ΛΟΙΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ 5
252	Θ	1983	ΜΕΛΙΚΗ	Φ	ΣΥΝΔ. ΚΗΠ.	17.500	1,71	2,6	31	47	16.951	25.046	0,139	0,0812	ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ 8, ΡΟΔΑΚΙΝΑ 12, ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΒΙΟΛ. 6, ΜΠΑΜΙΑ 5

Πηγή: Στοιχεία συγκεντρωμένα από τα αρχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Ν. Ημαθίας

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Α: Άρρεν

Θ: Θήλυ

Φ: Φυτική

Κ: Κτηνοτροφική

Μ.Κ.Π.Ο.: Μόνιμες καλλιέργειες παραγωγής σπωρών

ΜΟΝ.ΚΑΛ.: Μόνιμες καλλιέργειες

ΣΥΝΔ.ΚΗΠ.: Συνδυασμός κηπευτικών

ΠΟΛ.: Πολυκαλλιέργεια

ΠΟΛ.ΚΑΛ.: Πολυκαλλιέργεια κηπευτικά

ΚΗΠ.: Κηπευτικά

ΚΗΠ.: Κηπευτικά θερμοκηπίου

ΚΟΤ.: Κοτόπουλα

